

Italia urbē cōdidisse. ¶ Velis mēritis: q̄a uelis nigris rediit. Theseus uis̄ōr: & mēritis sē uic̄u eē. Hāc latus ita lia a circio i euru extēdit. i. a uero q̄a collateralis occiduo e h̄ns ab aphrico mar̄ thyrenū: ab oriētē Ionii a borea adriaticū sinū ubi eēt in angustū cōtrahi: ibi sita e ciuitas Brūdusi in liguā modū q̄a in oxigonū i. in acutū angulū extēdit italia: ubi adificatū fuit brūdusi liguā mēfapiorū significat caput cerui. Strabo ¶ Liguā tenuē q̄a i modū tenuis liguā subit adriaticū: liguā significat p̄notōriū Ouidi. Tribus hac excurrit i æquora liguas. Producit: porrigit. Cogētis se i arcū. q̄a italia definit i exigonū. i. acutū āgulū. ¶ SVLPLI. Claudii: cōplecti. Cornibus rupibus ex porrectis i formā cornuū ceruinorū qb̄ simillimā fuit: & urbs ipsa caput imitat. Nec uis̄ flexus hic montium portū nō faciebat nisi esset opposita īsula. ¶ Corus uentos ab occasu solstitiali flates. ¶ R funderet remitteret fluctus qbus ferit. ¶ Lapsas: discurrenes. ¶ Flatus: uentos. Cōtēte fune: q̄ nō idigerēt ancho ris & tuta essent. ¶ Late patet: apta ē in oēm partem nauigatio. Corcyra: q̄ insula est in Ionio pheacū p̄ria alcynoi regnū oli scharia dcā. Illyris: europæ regio q̄ terminat italia germania macedonia thracia epyro & mari hadriatico. Epidānos: oppidum epyro qd pp̄ inauipicatur nomē ut Pli. iqt romani dyrrachiū appel lauerit. ¶ Quū totas hadria uires: qn̄ in habriaco tē pestas exoritur. Hūc in totū brūdusū. ¶ Ceraunia montes epyri a erebris fulminib⁹ dcī κερωνος eni fulmen interpretatur: ¶ Abiere i nubes: pleni sūt nubibus & non uidentur. ¶ Safon: insula cōtra calabriā quā ut Strabo ait ipsius interualli qd̄ iter epyrum & brūdusū itēriacet media sita est p̄pterea q̄ rectū na uigādo tenere cursum nequeat: Safone ad hydrūtē leuorū iter faciūt. Rebus relictis italie. Nec licet: n̄ eni hēbat elassē paratā: & cesar facile poterat hispa niā occupare. ¶ Cōuertē martē methonymia. ¶ Ibe ros: hispanos q̄ longo spacio distabāt alpibus itērie ctis. ¶ Tū sobole ex tāta: ex nobilibus p̄stātib⁹ filiis Gn. pōpeiū maiōrē natū est allocutus ut undiq̄ conuo uocaret auxilia. ¶ Recessus: remota loca. Euphratem accolat eius. Euphrates in armenia iuxta fontē tygri dis oritur Babilonēq̄ in duas diuidēs ptes Mēfapoti niam irrigat more nili: & inde euphrates nūcupatur qm̄ euphrata fertilitas accolarum liguā dicit affluit autē in mare rubrū. Cylcias: pyratas. Quas ē uulga. p̄ ur. oēs populos ad quos peruenit nomē romanum postq̄ ego sui imperator. ¶ Pharios: egyptios: Pharus insula est in nilo coniuncta Alexādriæ ponte in q̄ turris altissima unde nocturnū ignem naute prospicere soliti & pericula uitant: & in portus se dirigunt. ¶ OMNIBO. Que liguā. Claudii undas. i. facit portum. Cornib⁹ flexis: dicit ex hac liguā oriri duo cornua: qbus mare coerēt: ut sit nauibus tutissimus portus & simul alludit ad deriuationē brūdusi. Nec tñ & q̄ ingt liguā q̄ mare coerēt portū faciat: tñ nisi rupes altissime insule ubi oppositus est portus uē tos phiberēt nō sic tutus eēt nauibus portus. ergo saxa defendūt locū a uentis: ut sit status fida eatinis. Tñ subaudiē q̄q̄ liguā obducētis cornibus claudat mare. ¶ Faucibus. f. liguē illius. Saxis: rupibus altis. Lassis undas. fatigatas: q̄a franguntur unde eū sepe scopulū peutiunt. sicut Virgi. Inq̄ sinus scindit se se unda re ductos Hinc illincurrūq̄ rupes altius ilurgunt: ut mare ad utroq̄ latere cohercāt. Hic illicia dextera & a sinistra. ¶ Apto ma. q̄a mare añ aptū erat. Flat⁹ remouit his: scopulis altioribus remouit īsula uētos ut in portu naues retineri possint eēt sine anchora. Tremulo: tremētū: q̄a nō opus ē anchora. Hic late: nūc dicit portū cōmodissimū nauis: q̄ diuersas Asīæ ptes dirigit nauigationē. Fretū adriaticū. Corcyra: insula iō nii maris. q̄ alio noīe melena dī. Illyris leua. a pte sinistra illyricum mare. Epidaurus ciuitas grecie ut refert. Strabo eā cās Aristotele teste occupatē nec hec urbs dī nūc dyrrachiū ut affirmat nōnullū dyrrachiū ut idē ingt Strabo. alio noīe dī epidamū. Huc fuga: fuga nauarū excitat ad hunc portum si qn̄ uiderit in mari tēpeltatē. ¶ Adria: adriaticum mare. Mouit u. i. uētis agitata naues cōcutit. In nubes abi. ce. q̄a tate nubes sunt cumulatae q̄ eacumia cerauniorū regāt. Ceraunia sunt mōtes epyri sic appellati a crebro fulmī nū iactu: nā κερωνος fulmē significat. Safon: safō ut refert Strabo īsula iterrualli: q̄ iter epyri & brūdusi itēriacet media sita ē ea pp̄ q̄ rectum nauigādo tenet cursum neq̄nt: a safone ad hydrūtē leuorū iter faciūt. Calabet dixit ad dīam alteri⁹. q̄ mōs ē germāie nō saronia ps germaniæ. Ergo u. redit ad historīā cum se brūdusū recepserit pōpeiū uidēs sp̄ nullā repositā eē i italia. q̄ iā oēm eā cesar occupaturus eēt nec trāsire posset i hispaniā. q̄a opposite erāt alpes. statū mittere in Asiam filium natū grādiorē. Gn. pō peiū & cōsules q̄ gentes & nationes orientales oēs ad bellum cōtra Cesarem conuocant: quos aliquando

deuauerat: & suobeneficiō & i liberate deuictos hēbat. ¶ Relictis. r. f. italis q̄a iā oē latūs occupauerat ces sar. i. beros q̄a clauduit hispania alpius. ¶ Narū. ¶ Gn. Pōpeiū. ¶ Sobole: stirpe pōpei. Iubeo uerba pō pei ad filiū. Gn. Pōpeiū. Recessus. i. loca extrema mudi. Euphrate: q̄a ut ante dicitū pōpeiū psequit iugentē Mithridatē ad ægyptum usq̄ gentes oēs domuerat. Euphratē: flumia p̄ icolis posuit. Nostri. f. u. q̄a postq̄ dux romanorū sui nomē romanum puenit ad extrema usq̄ terrarū loca: antea. n. populus roma nus genibus illis incognitus fuerat. ¶ Roma: fama & nomen romanum. ¶ Cilicas pyratas: quos aliquā do expulsi. ¶ Pharios: reges ægypti ptolomeum. ¶ SVLPLI. Tygrannē regē maioris armeniæ de quo sic Valerius: Vbi de humanitate atq̄ clementia regem armēia tygrannē q̄ & per se magna cū po. ro. bella gef serat & infestissimum urbi nostræ mythridatem pōto possum uirib⁹ suis p̄tererat in conspectu suo diutius ia cere supplicē passus nō est: sed benignis uerbis recrea tum. diadema qd̄ abiecerat capiti reponere iussit. cēt riq̄ rebus speratis in pristinū fortunæ habitū restituit æque pulchrū esse iudicans & reges uincere & facere. Meum de quo sum benemeritis. ¶ Pharnacis: pharnax mythridatis filius cum a patre bello mythridatico dese cisset mortis illi cām s̄bit. Vtraq̄: maiori & minori. Ponti: maris euxini qd̄ a meotide palude incipit. termi naturq̄ helleponto supra ipsum aut multā: & diuersā habitāt nationes. Rhipheas manus. multitudines incola rum rhipheorū montium. Sunt at rhiphei in scytia a p̄re ptuo utroq̄ flatu dnoiatinā πτηγιο idē ē qd̄ flo. hac regio assiduis oblesā niuib⁹ uices t̄porū non nouit sed ē in nubem æternā caligis mersa ut solinus ait. Ri p̄i in archadia lunt qbus ad dīam subtrahitur aspira tio. Palus meotica Meotis palus in scythia nō p̄funda nā nō ē altior. ¶ Pedibus hēt in habitu septingenta mi lia passū. Eam T anais rhipheis montibus fluens igre diē & exit in pontum adeoq̄ duratur gelu: ut uehicula super eam accola ducant. Triumphū populi de quibus triumphauimus militent nobiscum. Per ortus: p̄ orientem. & uos q̄ latio. Consules adhortatur ut in Epirū se conferant ad græcos & macedones sollicitandos. ¶ In epirum. Epirus in cupopa regio olim dicta mollofina: Sunt tamen qui chaoniam & mollofiam epiri partem esse dicant. Signatis fastos iudiciorum nomina in sa stis notant. Tēpora. n. & anni a cōsulum noibus signa

banē. Fasti sunt libri qui totius anni continent descriptionē. Boreas uentus septentrionalis sonorus. Ma cedonum. Macedonia a macedone olyridis filio dicta est ut docet Diodorus: Eam ab oriētē traciis limes p̄cingit. Meridiana thessalli & epirotæ tenēt. ab occidēte dardani sunt & illirici: a septētrione Peonia & pa phlagonia. Dat tps paci. non est certanā cōmoditas. Gerunt iussa: obēperat. At nūq̄. Caesar his q̄ hactē nus egerit nō contentus. e Corphinio se brūdusum cōtulit: pompeiumq̄ illic frustra oblesum cape sta tuit. Ne qd̄ fa. mutat liceret: ne qd̄ aduersū accideret: & hostes firmiora sibi auxilia cōpararet. A s̄p̄tē: ualde seḡ. Premit uestigia: urget pōpeiū. Maxima merces: nā qui roma portus: uidetur totius mundi imperium obtinere. Oppressa occupata. Præcep̄: subitus expeditus & diligens. Qnum quid supellet: sinem enim rerum prospiciebat & exoptabat. Instat atrox: cum atrocitate perleuerat. ¶ OMNIBO. ¶ Tygrannem q̄ ma. quia cum tygrannes mythridatem dimississet: q̄ nullis sibi auxiliū spes foret filius tygrannis a patre defecerat: & in armeniam Pompeium uocauerat eum quo progrediens mul tas urbes pompeius capiebat certior factus tygrannus de humanitate pompeii ad eum uenire constituit. & cum in illius conspectum uenisset: coronam a apite demptam ad pedes pompeii deponere uoluit: sed eum pompeius præuenit: illumq̄ corripuit dextera in proximum sedem collocauit: deinde ipsum regem cum uniuerso exercitu appellauit. Tygrannē meum igitur quem uictum in regnum restitui. Nec pharna cis. pharnax filius mythridatis fuit: qui patrem & ipse p̄didit p̄pter pompeium: & pater monitus se a filio p̄di sumpro ueneno qd̄ secum gēstabat ne i triūphū pompe. duceretur se occidit. ¶ Vtraq̄ armenia maio rē & minorē. Nec subaudi relinq̄ a superioribus non relinq̄s quin ad bella concites. ¶ Atmenla cuius regem mythridatē uixi Ponti. i. maris qd̄ nunc mare magnum appellatur. ¶ Rhipheas q̄ manus. i. scythicas. nā de rhipheis montibus naseitur tanais ad quē usq̄ psequēs mythridatē pompeius gentes oēs Bolphoro & meo tidi uicinas debellauit. ¶ Aequore dēfo. i. planitiā cogelata & glatiē meotidis palludis dicit q̄ adeo duro & cōgelato erat tergo re ut plastra sustineret. Sed quid pla. mo. qd̄ opus est ingt ut sin gula loca cōmēto rē ubi gētes habitāt meo bello domita. Per ortos ortus p̄ totū oriētē tem. Oēs rede. i. ca. tri. oēs populi de q̄ bus triumphauit in castra redeant. Et uos qui latio nūc pō. consules i græciā mittit atq̄ macedoniā ut ubi cū

Tygra nes

Phar nax

Rhi pheas

Meotis

Epirus

Molof sia

Chaonia

Fasti

Macedonia

ple.ra.i. uela ratiū plena uētis. ¶ Tēsis ru. ga spirāte uēto tendunt rudētes. Discusseret dissipauere. ¶ Psa
tū ea ut exire possent. ¶ Torta. f. est. balista dē istm quo tela maior iaciunt: dicitur *τρονον γενναει*
la. iaciēdo. ¶ Validis la. ga qbusdā hāstis tōquent intēdant postq̄ intēsa sunt remittunt. Vt cē. tā. post
q̄ satis rupta moles est pōpeius oēm exercitiū apparatū eē iussit ut lequēti nocte militib⁹ paratis nec ullo
buccināz sonitu excitatis sed clā oēs cōuenirēt & ex oppido exiret clā cāsare. ¶ Nec cla. nau. ex. a. i. reper
cussione uocis: ga iuxta littus si q̄ clamorē ediderit statim uox eius repercutit. ¶ Neu bue. di. ho. ga i no
ctē in q̄tuor ptis diuidit: & unaquāq; pars ternas horas cōtinebat q̄ uigiliāz nocturnāz appellabantur.
¶ Horas ut ptem custodibus secūdi luce dēret. tertii secūdis. ¶ Deducatne tuba signū det mouēdi ca
stra ut isciis hostibus aufugerēt. ¶ Lā ce. ul. uir. nūc describit rps quo pōpeius solis & brundisioz astro
nomice. Diecē autūnale fuisse egnoctū qd̄ fit octauo calēdas octobris sole in libra posito. Vernale āt eq̄
noctū fit octauo calēdas aprilis sole in ariete posito: dicitur ultima uirgo: nā signifer circulus in quo duo
decim signa continent ita p̄ zonas tripartitas in obliquū extēdit ut cursum solis continet ipse circulus q̄
zodiacus appellat: ita p̄ zonas uertitur: ut sol in uno quoq; signo mēsis unius spaciū cōsumat: ergo dīcē
dēte uirgie sequit libra: chelaz scorpūi librā faciūt: quo circa ultima uirgo inq̄t iā cōperat discēdere subse
quēte libra. i. chelis scorpūi subsequētib⁹ i gbus cursus solis futurus erit. cū ergo i libra cursus solis eē cō
perit agnoctū est autūnale: recte ergo uicia uirgo. i. uilia pars uirginis. ¶ Cōperat prax. ga cū sensim dī
cesserit uirgo: iā subsequit libra. ¶ Chelas. i. librā. ¶ Ortuga occidente uirgine orit libra & statim est eq̄
noctium autūnale. ¶ Voces mo. i. sonitum fecit. ¶ Vncus. f. anchora: nullas uoces fecit dum euelleretur.

¶ SVLPI. Dum iuga mali curuant dum antēna idest
trāsursa in malo ligna inclinātur ad uela aptāda: ¶ Pi
nus: malus ex pinu. ¶ Pauidi: ne cāsariani audirent.
Pendētes: alcēdentes & descēdentes per funes. ¶ Dedu
cūt carbasa stricta: explicāt inuoluera uela. ¶ Ne aura fi
bilet: ne sonitus fiat. ¶ Dux: pōpeius. ¶ Hoc hāc rem.
¶ Vix fa. sinunt: uix licet fugere: q̄ppe accipientes sōi
tū cāsariani & a Brūndisini & a Brūndisini enī pōpeianorū mi
litum iniuriis & ipsius pōpeii cōtumeliis p̄mori cās
satis rebus fauētis in oppidum milites admiserē. ¶ Fa
to fortuna nā ut cepit eē supior cāsas a pompeio defe
cere. ¶ Cornua flexum. ¶ Ora hostia exitus. ¶ Pelag⁹
aperitū mare p̄ qd̄ fugiebat pōpeius. ¶ Exigua ē mini
ma uidē eum magna sit nā semp fugare & uincere ali
os solitus fuerat. ¶ Angustus limes strictus egrediēdi
terminus. ¶ Euboica unda euripus. Est autem euripus
mare exigū iter boetiā seu phocidē boetiā partem &
euboia insulā quod septies in die fluit & refluit. Seneca
in hercule cetheo Euripus undas flectit istabilis ua
gas Septēq; cursus fert & totidē refert. Dum lapsum
titan mergat oceano iubar Eoioia uero insula est arti
cā adiacens: exiguo freto a boetia separata Chalcis oppidum in euboia olim oethalia dictum. ¶ Manus
uncos ferreos. Cēsar in cōmentariis ubi de massilia oppugnatione. Atq; iniecta manu ferrea retēta utra
q; naue. ¶ Clasi contra naues ut eas caperet. ¶ Tractōq; ad littora bello perducta ad terram utraq; nauis.
¶ COMNIBO. Dū iu. c. m. f. ne ipeditri. posset. Ardua. p. arbor alta nauis. ¶ Siluerem. ipi quoq; gubernato
res nauū taciti suū q̄sq; osim p̄fecerūt. Pedētes ga p̄dēre uirū eū uela detrahūt & iuolūt. ¶ Stricta. c. iū
luta uela. ¶ Nec. q. u. ru. qd̄ colēt facere nauā: sed non nūc ne cōcūsā: rudētes sonitum redderēt & sibilū
aura facerēt: sed sensim & getē trahēbāt. ¶ Dux ē pōpeius: nam solū non resistit tibi o fortuna: ga tu uole
bas ut ex italia discederet sed ipse te rogat sibi licere amittere italiā. i. e. manibus cāsaris aufugere. ¶ Quā
r. u. tu fortuna uetas Pomp. retinere italiā: & ipse cōsentit: imo scibus optat ut sit sibi fas illā penit⁹ amit
tere. Nam m. u. ga dum naues in mare pueherentur ingēs sonitus factus est: adeo ut uigiles cāsaris exireta
uerit. ¶ Vasto: pro uastāz nauium pondere. ¶ Fluctuar: ga unda fluctuās excitauit uigiles cāsariāos. Per
mixtis cōfusis. ¶ Ergo ho. p. pō. q̄ pitissimus dux erat existimauit id qd̄ futurū erat uidēlicet ne taciti discē
dere possent. sed hostes sentirēt: & ipsi cedētib⁹ non dubitauit fore ut brundisii oppidum aperirēt cāsariā
rianis portas ga a militibus suis nō satis placide tractati fuerāt: sed fecit ut p̄ oēs uicinas urbis munitiones
opponerēt: & solū effoderēt erantibusq; tegerēt supposita terrā: ne hostes supiores esse possent dum per
urbē discurrerēt: hisq; caltris ipontis & foueis iter eēt iclusū. In terrea spaciū datum est pōpeio & suis ut dis
cederēt. Quas portas: ergo ga secesserāt ex portis pōpeius cum exercitu. ¶ Petunt: cāsariani. ¶ Cum fa
to econuersa fides: ga ita fieri solebat fides mutet cum fortuna. Ouidius. Et cū fortuna statq; caditq; fides
ita & q̄ pōpeio sentierāt cāsare nūc sentiebāt. Ora petūt: noluit dicere discurrent p̄ portus. Sed orō

Chele scorpūi

Eurip⁹ pus

Euboea Chalcis

Fidē cū fortuna mutari

id est hostia. ¶ Per cōr. ga portus & lingua ubi sitū est brūdusū duō cōrnua quasi pōrrigit & pōrtum effi
cit: & ut inquit Stra. brūdusū portus sua excellentia p̄stat. Multi. n. ore uno portus includunt. q̄ nulla
fluctuū agitatione turbant: cū in terra sinus excipiant ut fortuna ipsa cerui cornib⁹ similima sit. unde &
nomē inditū est locus. n. cū urbe ceruino capiti maxime ē cōparandus: nā lingua Mesapiorū brūdusum
caput cerui uocat. Dolēt. i. ca. q. classes mare obtinuerāt. Heu pudor Cæ. parua uictoria uidebat q̄ pō. fu
gerat. Angustus: dicit. quia munitionibus oclusus erat portus molibus & relictiis erit limes angustissim⁹
excundi: dicit ergo q̄ brūdusū portus Cæ. adeo exiguus erat: ut naues exire non possent: sed paulopost
duā naues exire non poterunt: q̄ a Cæ. captæ fuerunt. Limes: angustāz fauces molibus Cæ. Chalcida: est
urbs euboicæ. cuius maris hostium angustissimū est. i. arctiores fauces erant q̄ unda q̄ uerberat pullat & iun
dat chalcida. Hic: in angustis faucibus. Paratas. i. eorū qui parati erant contra classem. Exceperē. i. milites
ad obsidionem parati comprēhendere eas duas naues: aut per manus harpagonas intelligit.

¶ SVLPI. Nereus: mare fuit is oceani & cethios filius.
¶ Sūmis: ultimis. ¶ Vt pagæa ratis: sic euasit inquit
ur Argo cum preterit inter cyaneas que in puppe lasa
reliq̄ pte ialua fuit. ¶ Pagæa thessalia. pagæa. n. oppi
dum est thessaliæ in quo regnabat pelias Esonis frater
& ialonis patruus. Oui. iamq; fretū nymie pagæa pup
pe secabant. ¶ Phasidos undas. i. ¶ Colchon ad phasi
dem fluium pro aureo uellere. ¶ Tellus terra irata no
uis nautis cautes immisit ut nauim transtrum collide
rent. ¶ Cyaneas: cyaneæ duæ sunt insulæ uicinæ & par
uæ in ponto cōtra thracium bosphorum. q̄ ga olim cō
currere creditæ dictæ sunt symplegades. i. concurrē
tes. Cautes itulas ipsas faxosas. Argo nauis ialonis. sic
ab artifice appellata: habetq; genitiuū argus. ¶ Minor
puppe diminuta ultima parte. ¶ Subducta montibus.
liberata a concursu montium. Vana symplegas. Cya
nea instabilis uel nihil nocēs cōcurrēdo. Repercutit
pontum: colligit mare nō nauim. Inanē refūgit. Sta
tura: pmanura. non enim se mouit amplius. Iam phœ
bum iam oriētis color mutatus solē aduētare idicabat

Nō idem clarior & diuersus a nocturno. Nō dum rubet. primū. n. albescit cū rubet aurora. Eripit flammās
obscurat splendorem. Propioribus quo. n. uicinora sunt soli eo citius desinunt apparere. Pleias synecdo
che. i. pleiades: quæ fuere septē atlantis filia: Steropæ Aleione Celeno Maia Electra Taygete Merope: ur
tis in quarto fastorum scribit Ouid. Hebet est debili nitore. Plaustra bootæ: currus arctophylacis. i. custōdis
ursæ Ci. arctophylax uulgo qui dicitur eē bootes. Fessis: quia aratoris more cum labore iam girum peregit
mane. n. i oriētē cōuersus est libro supiore dixit parrhalis obliquos hēlyce cōuerteret axes. Languētia: mi
nus cōspicua. Redēt redire icipiūt. Puri clari lereni. Maiores ut planetarū & signorū lucidiores. Lucifer
stella ueneris q̄ ultima euasēcit. Pelagus. q̄rela q̄ hēt uarios affectus: a fortūa a q̄litate rei a psona a loco.
¶ COMNIBO. Hic primum rubu. undā maris primū rubuit multis occisis cum se defenderent. ¶ Nereus
id est mare. Cætera classis abit quemadmodum inquit per symplegades ialon cum argonautis pertransit:
ut puppi cōpræhensa cætera nauis incolumis euaserit. ita classis pompeii. ita missa in extremis angustias
pagæa ratis: argo quia ialon colehos ad rapinam aurei uelleris nauigauit. pagæa autē oppidum fuit thes
saliæ: ab ubertate fontium nomen habens nam. πηρη significat fontem: huic adiacet sinus pagæicus ex
quo ialon nauem deduxit in alium. quidā inepete legerunt pagæa a monte quorum error manifestus nā
præterquam quod syllaba prima repugnat. pegafus mons in thessalia nūsq̄ in geographis apparet pete
ret undas phasidos id. est cum nauigaret colchos. nota quidē fabula. Aeson & pelias fratres fuere & reges
thessaliæ pelias filius tantum habuit Aeson uero unum filium ialonē. pelias fux spē cē gloriæ filium p̄s
eris parabat exponere periculo quia uidebat post mortem suā fore: ut in regnum ueniret nepos: tandem
ialon a pelia excitatus ad colehos p̄fectus est ad tollendum uelut aureum: de quo fata responderant ubi
cunq; illud esset futurum illic imperium orbis terrarū. nauigauit igitur ad insulam Colchos Vnde necesse
erat per angustias symplegades una cum argonautis transire. symplegades sunt duo saxa in pōto euicino
quæ ab utroq; latere cōcurrēbat. & in locū suum redibant: non sine ratione finxerunt hoc poetæ quoniam
paruo discreto interuallo ex aduerso intrantibus geminæ cernebantur paulumq; deflexa acie cœuentium
speciem prænebant: nam fieri solet ut quanto magis appropinquat. tanto magis bperit uideantur unde
dicitur a uerbo græco *συνπλεκω* id pcutio & collido ialon igitur quū trāsiret symplegades dicunt cō
currense sed ipse celeri remorum impetu cum naue elapsus est extrema tamen puppe cōmpræhensa & mu
tilata sic nauis pō. per angustias portus aufugit relictiis aliis. Emisit i aquora idest tellus utruq; latus emi
sit. Cyaneas. idest symplegades nam cyaneæ etiam symplegades appellantur. Caute uñ cyaneas idest utruq;
q̄ latus. f. dextrum & sinistrum. Montibus. i. ex illis cauitibus & saxis concurrentibus. Minor: quia minor
postea egressa est. Vana: quia non fregit nauem sicut uolebat. Inanem. sine nauē. ¶ Statura redditi: qd̄ idi
gnata est symplegas & noluit aplius concurrere. sed nunq̄ mora est i littore. iā phœbū. iā inq̄t aurora ful

Pagala

cyaneæ

Pleias des Steropæ Aleione Celeno Maia Electra Taygete Merope Arctophylax

Simple gades

gebat q̄ rellēta inferior hemispario significat aduētar diē & solis ortū. Nō idem qui fuerat tota nocte ga incipiebat clarescere. ¶ Eoi orientalis. ¶ Virgere instare. ¶ Albas nōdum lux i. nondum dies erat. sed stellae incipiebāt iā languescere: ga supueniēte solis ortu lāguēscit lumē stellarū. Propioribus: p̄pinq̄uoribus: nā p̄pinq̄ora ortu solis p̄rio lāguēscūt. ¶ Et iā ple. he. stella. n. supueniēte sole i celi colore mutari ut dens. iō dicit plaustra boorū flecti q̄ uertunt circa poli arctici. ¶ Lāguētia: obfura. Maioreq̄ la. stel. fen sim dicit p̄rio stellis p̄pinq̄ores luci solis euāescere & deide maiores sicut stella Mercurii & alioz plāeta rum. Lucifer ip. di. lucifer quātuis sit maior ceteris stellis unde a luce appellat tñ & ipse euāescere cōpat supueniente sole. Pelagus iam ma. te. h est oriente sole sine ullo piculo securus eū tota classe nauigabas.

Lucifer

¶ SVLPI. Non ferens ea fata: non ea cū felicitate nauigans. ¶ Prædonem: cylicas. Lassata. defatigata & fastidiens. ¶ Destituit: deseruit illa fata uel te. Coniuge: cornelia. ¶ Natis: Gneo & Sexto. Penates. familiā Ingēs: magne auctoritatis ob cōmites. Populis comitantibus: exercitu & oratoribus populorum. Querit: reddit rationem eur fata pompeium exulare uoluerit non quidem odio: sed ne italia tanti uiri sanguine inficeretur. Ruinā indignā: morti indecenti. Sedes longinqua: remotus locus. Patrio: italo. Phariā: aegyptia ea a pharo insula. ¶ Parcitur hesperia: seruat immunitas italia. ¶ Nefas: cædem tuam. ¶ Sui: quem tanto opere amauit & coluit a quo est uictoriis ædificiis spectaculis & triumphis ornata.

¶ OMNIBO. Non ea fa. fe. nōn erat ingt ea fortuna tibi q̄ quondam fuerat cū p̄secutum es pyratas: tūc. n. tibi rebusq̄ tuis aspirauit: ut duorum mensium spacio mare imensum q̄ pyrare infestum reddiderat peccaueris. Fortuna lassā. i. fatigata: ga p̄ne ad satietatē usq̄ triumphauerat. ¶ Destituit. i. te. Cū cōiu. pul. nūc p̄ idem mare pulsus fugis cum uxore natis: & fenatu populoq̄ ro. Coniuge: Cornelia filia Scipionis. Natis. Gneo & Sexto pō. Penates. i. uniuersam familiam. In gens exul: quīs sis exul: tremens ingens: uidelicet populis comitantibus te. Querit indigne: cām cur longius ab italia discessisti: rædō hāc fuisse. f. ne ducē suū uictum in regione sua conspiceret: sed p̄cul tantū ducem q̄ de te bene meritus fuerat indigna morte affici uoluerit cōspiciat. i. sit ob hoc: ga superi maluerit ne in patria sepeliaris. Phariā: buaquia loco supplicii fuisse italia: si in ea tam indigna morte afficeris iō dii in aegypto uoluntate p̄cul ab italia occidi: parcitur he. italia: ne uideat ducem suū luceratum. Orbe te moto in aegypto. Immaculata: non poluta sanguine ducis sui pompeii.

¶ Io. Sulpitii Verulani i Tertium Lucani Librum interpretatio.

Propulit: poeta in fictionibus rarus concinns tamen & modestus pom. nauigantem: ubi ita liam p̄æ distantia amplius uidere non potuit: per quietem uidisse iuliam querulam fingit: quæ ad monens ipsam affinitatis futuram populorum cædē: & ipsum in bello ciuili Corneliæ coniugis fato periturum denunciat. ¶ Ut auster incumbens: postquam meridiana uentus superueniens. Cedentibus, impulsu procedentibus. Propulit: procul pepulit. Profundum: mare. Ionios fluctus: ionium mare a sicilia incipit & in ionium usq̄ protēdit partes habet hadryacū achai cum & epyroticum. Felix: remouit & declinauit: patrios. italos. Nunquam reditura ad uisus poetæ præfago est. Cacumen. montium summitates quæ nubibus so lent obduci. Vanescere: non amplius uideri. & tāquā uanos fieri. Languida: debila & fessa uigiliis & curis superioribus. ¶ Horroris: terroris. ¶ Per terras hiātes uidebatur enim se se aperire terra & inde egredi. iulia appositio est. ¶ Furialis irata & in furia similitudinem. ¶ Accenso uidebatur enim ardere: aut affixis facibus collucere. ¶ Elysis: elyptis loca sunt animorum beatorum & nil aliud interpretat q̄ horri. sunt aut in istis fortunatis siue ut alii uolunt in ima terra: ¶ Ad sty

Ionium mare

Elysi campi

Non ea fara ferēs: quæ quū sup æquora toto Prædonē sequerere mari: lassata triūphis Destituit fortuna tuīs. cum coniuge pulsus Et natis: totosq̄ trahens in bella penates Vadis: adhuc igēs populis comitatib⁹ exul Quæritur indignā sedes longinqua ruina. Nō quia te superi patrio priuare sepulchro Maluerit: phariā busto damnātur arena. Parci⁹ hesperia: p̄cul hoc ut in orbe remoto Abscondat fortuna nefas: romanaq̄ tellus Immaculata sui seruetur sanguine magni.

In tertium Lucani Librum Sulpitii Argumentum.

Tertius expōit fugiētis somnia magni Atq̄ ut trinacrias ē curio missi⁹ iurbes Brundusio reditum describit cæsaris inde Predanti fiscum cui uult obstarē metellus Hinc populos magnum q̄ sunt i bella secuti Utq̄ iter accelerans hispanas cæsar in oras Missiliam fidam uexat terraq̄: mariq̄ Moxq̄ abiens Bruto uictori bella relinquit.

M. annei Lucani pharfa lia Liber Tertius.

Propulit ut classem uelis cedentibus Incumbens mediūq̄ rates tumere pfundū Omnis in ionios spectabat nauita fluctus Solus ab hesperia non flexit lumina terra

Magnus: dū patrios port⁹: dū littora nūq̄ Ad uisus reditura suos: tectumq̄; cacumē Nubib⁹: & dubios cernit uanescit mōtes Inde soporifero cessat lāguida somno Mēbra ducis: diri tū plā horrida imagno Visa caput mōstum p̄ hiantes iulia terras Tollere: & accēso surialis stare sepulchro Sedibus elisis: campoq̄; expulsa piorum Ad stygiās: iqt: tenebras: maelq̄; nocētēs Post bellū ciuile trahor: uidi ipsa tenentes Eumēidas q̄terēt ueltris cū lāpadas armis Præpat innumeras puppes acherōtis adusti Portior: i multas lassantur tartara pœnas. Vix operi cūctæ dextra p̄perante sorores Sufficiunt: lassant rūpentes stamina pœas. Cōiuge me latos duxisti magni triūphos Fortuna est mutata toris. sempq̄; potētēs Detrahere in cladē fato damnata maritos En nupsit tepido pellex cornelia busto. Hareat illa tuīs per bella p̄ æquora signis Dū nō securos liceat mihi rūpere somnos: Et nullū uestro uacuum sit tempus amori Sed teneat cæsarq̄; dies & iulia noctes Me non letheæ coniunx obliuīa ripæ Immemorem fecere tui: regesq̄; silentum Permiserē sequi. ueniam te bella gerente

gias tenebras. ad tartara ubi cruciant scelesti. Styx: passus: inferni est & eiusdem in archadia nominis quæ epota illico necat. ¶ Eumenides: furias quæ sic a contrario appellant q̄ beniuolæ non sint. ¶ Lampades: faces quibus uos in bello ciuili uexaret. ¶ Innumeras puppes p̄ has indicat innumeros morituros. quoniam una cymba ad eorum animas uno tempore exportandas non satis est. Portior: charon qui uehit animas. ¶ Portioris dicitur qui exigit uelaturā in epyrō: & uehit i portu: & q̄ portat. ¶ Ut languet hyperboræ glacialis portior urfæ. & abusiue etiā qui portat ut Seruio placet. ¶ Laxantur dilanant ut sine capacia. uel lassant fatiganē. oēs. n. manes ad puniendas animas se se præparant: & per hoc accipiunt omnes qui bella ciuilia gerent in tartara cruciant. ¶ In multas pœnas in multorum supplicia. Acheron. fluui⁹ in inferno qui sine gaudio interpretatur hūc aliqui igneum: aliqui ex igne phlegetonem oriri uolūt: est hoc nomine alter in epyrō: est & ad elidem tertius qui penæum ingreditur. ¶ Sorores: tres paræ Clotho Lachesis Atropos quæ fila amputando hominibus uitā eripiunt. q̄q̄ ut ille inquit Clotho colum baiulat. Lachesis trahit Atropos occat. ¶ Lassant. defatigant. ¶ Coniuge me. Corneliā in odiū eius adducit diuerfum uirū: q̄ fatum cōmemorans. ¶ Toris. cum uxore. Nā duxisti Corneliā quæ est suis maritis p̄nitiosa. fuerat autem. P. Crassi filii uxor. qui cū patre & toto exercitu bello pharthis cecidit apud Carras. Pellex: pellex ut Flacus ait ea est quæ cum eo cui uxor est corpus miscet: diciturq̄ pellex non uiri: Massurius eam dicit quæ pro uxore est cū non sit: & sic hoc accipitur. respectu. n. amoris & pietatis suæ in magnum iulia Corneliam pellicem dicit: q̄ mariti amorem ab ipsa ad se euerit. ¶ Busto: tepido me mōrtua recenter & adhuc: tepido loco in quo sum com busta: improbatq̄ pō. festinantiam ad nuptias nouas nō seruato luctus legitimo tempore mensium decem Hæcat licet tecum assidue sit tamen non poteris mei nocte te uexantis cura dormire. Et nullum uestro & non sit uobis spacium incumbendi quieto amori. cum ea. die ego nocte te uexem. Obliuīa ripæ letheæ: animæ iam purgate letheum fluiuum potare dicuntur ut præterita obliuiscantur. Virgi. Letheos latices & longa obliuīa potant: Est autem lethe in inferno flu. est & eiusdem nominis in aphrica apud extrema syrtium.

Styx

Eumenides

Portio

acherō

Paræ Clotho Lachesis Atropos Pellex

Lethe

Et te uexantis cura dormire. Et nullum uestro & non sit uobis spacium incumbendi quieto amori. cum ea. die ego nocte te uexem. Obliuīa ripæ letheæ: animæ iam purgate letheum fluiuum potare dicuntur ut præterita obliuiscantur. Virgi. Letheos latices & longa obliuīa potant: Est autem lethe in inferno flu. est & eiusdem nominis in aphrica apud extrema syrtium.

Propulit ut classem. Flic tertius liber hæc cōtinet primo quemadmodum iulia pom. cui in somnis apparuit exterrita: deinde quomodo Cæ. demandata Curioni rei frumentariæ cura spoliata arariū postea catalogus fit populorum: quos pō. contra Cæ. armauit subseq̄uer Cæ. petreium & Aphranium in Hispania. petens Missiliam oppugnare cōstituit & huic bello Decium Brutum præfecit primū iulia deseribitur quæ in somnis terreat pō. Solus magnus non felix: hoc fieri solet ut homines fatiari non possint ea inueniendū quæ sibi cara sunt: sic hoc loco facit pom. nam ex italia nauigans cum uniuersa classe alii alia loca spectabant solus pō. nūq̄ oculos ab italia deflexit. ¶ Auster: uentus meridionalis. Velis cedentibus: quia uentis uela cedunt cum insulantur. ¶ Nunquam reditura: quia nunquam Postea rediturus erat i italia. ¶ Cacumina montium: quia in cacumine montis residere uidetur nubes. Dubios: quia primo quidam incertus erat uideret nec ne: sed cum atq̄ magis recederat euāescēbant. donec nihil omnino uidere possent. ¶ Inde soporifero post hæc (ut ferme fit) ex langore somnus irrepit: nam si quis fessus est calore & frigore ex ipsa sollicitudine in somnum resoluuitur sicut nūc pō. ¶ Diri tū iux pō. somnus iualerat quū. Ita tim iulia pō. olim uxor in somnis uisa est sibi obseruari: minaciter in uerba prorumpens. ¶ Per hiantes terras. quasi aperta terra erumperet. ¶ Furialis: furenti simul. ¶ Sepulchro: subaudi in: Pedibus: hoc ait facit ciuilia bella quæ geritis uos: ut cum ego in campis elyptis quiescerem: tunc egat ad iserōs transire: sed debitis pœnas: & ita minata est pō. Pedibus elyptis. ubi animæ piorum ut poetæ fingunt dicuntur habitare Eumedides. i. furias. f. megeram Alecto & Thesiphonem. ¶ Lampades: faces. de phlegetonē accensas. Phæton amnis inferorum totus igneus. ¶ Vestrīs armis. ut post bella ciuilia supplicia digna daretis. ¶ Præparat. Charon separauit ut omnes animas in hoc bello ciuili morituras multis nauibus per paludem traduceret: quia una cymba facere hoc non possent. ¶ Portitor: charon. Laxantur: apperunt & dilanant ut capti aut aias ciuiliis belli ad supplicia. Vix operi. dicit tot hoies in bello perituros. ut ad rumpenda stamina uia pœæ sufficere possent. Lassat fatigat. Opi. i. rūpendis stamib⁹. Cōiuge me: quoad ego iqt tibi coniuncta fui

secunda fortuna sp bella tua coitata e: nunc uero cu couige mutata e et fortia: tibi. n. coitata e cornelia q sp uiris suis i felix ee colueuit. Lætos. i. sep uictor fusti: & de hostib' triuphasti. Fortia mu. t. i. mutata con iuge mutata simul e fortia. Fato: ita dii uoluerit ut uiri qbus coitata eet cornelia i felices foret hoc dicit pp publici Crassu Licini crassi filii q cu patre & oi exercitu Cæsus fuerat: huic publico primum Cornelia nuptiaru delectes spectata: uirtutis sui: & sub Cæ. militauit i gallia ipsius opa. P. crassus in illa regione pfectus fuerat no patri in pthia exercitu ducēti: huic Cæ. moleste tradidit. Pellex: cornelia Scipionis filia Gn. pō. nupit no uirgo: sed uiro eius in pthia mortuo publico Crasso ierat puellæ ambitios: pulchra erat pter corpus formā litteris instructa: fidibus quoq; psonare sciebat geometriā didicerat pthiam haud temere audire colueuerat: mox erat illi ois fastus & arrogātia: q uitia hmōi artibus phœnis instructis esse solēt. Pellex: cū inuidia: qa marito suo nō coitata erat: sed. P. Crasso adolefcenti spectare uirtutis. P. Tepido busto: qa uix cyntinctus erat rogus prioris mariti: & iam altero uiro se coniunxerat. Vel tepido busto referat ad iulia. i. sepulchro meo adhuc calēti. Hereat illa: tuis cōcessio color cū id cōfirmat uidemur: q maxime negamus. Hereat. i. quocūq; duxeris exercitū sp bello tuo hareat. q. d. nō harebit. Dū liceat: esto q hareat sp: led nūq; te securū dormire pmitat. Vacuū sit tps amoris: se dignata ondebat q secūdas nuptias appetisset pō. Sed tenet. sed Cæ. die te infelset. ego uero nocte. Me n leth. nō existimes me de lethea palude bibisse q facit in memores umbras: led in imo pectore meo recōditū est seel' tuū ut aboleri n possit. Lethe ē pal' ad ieros de q cū umbræ beberit oium rerū & maloriū obliuiscunt ppeffori eū eēt i corpib': hāc paludē uel flu. iferna exūditiōe prūpētē pterlabi berennicē Ci. circa extimū syrtiū cornu re fert Soli. ē et lethe flu. i hispania q a celuberis & uaceis labii auctore Stra. Silentum mor. ibi sunt inferis Veniam: ut tibi errore incutiam.

SVLPI. Per meas umbras quantum est in umbris & anima mea: semper eris Cæ. affinitate deuinctus. Abci dis. i. necessitudinem nostram frustra conaris bello exti quere: quia omnino breui te possidebo. Faciet te meum his uerbis ei mortem denunciat. Per amplexus nam uisa erat mutuo maritum amplecti. Dei quicquid. n. por tentia & iulia pra'dixere deorum permissu est actum. Ma nes: uel anima iulia: uel melius pœnas ut Quisq; suos patimur manes. & supra dixit in multas laxantur tarta ra pœnas. Certa cum mente malorum: cum certo propo sito agendi belli ciuilib. Vitis: prouisi potuit. Vifum enim dicit quum iter uigiliam & adultā quietem: dū ad huc uigilare nos credimus aspicere uidemur formas ir uentes ut Epialtem hoc est icubum. Vifus est uis occu lorum: uisio uero quum id quis uidet q eodem mō quo apparuerat euenit. Aut nihil est. sensus. Dilema est quo conficitur mortē non esse metuendam. Aut inquit aīa post mortē non sentiunt & cū corpe peunt: ut uult epy curus. aut sentiunt & uiuunt: ut afferunt Dryudā. Si uero sentiunt nil mali est in morte. si sentiūt: mors ipsa uitæ nil officit. Titā iam pronus: cœperat sol occide re cum pom. dyrrhachium appulit. Orbis: rotundi sui corporis. Hospita tellus: dyrrhiachium suscipiens in hospiciū. Legere rudentes: collegere funes & arbo rem inclinare: & collectis uellis remigando portum ingressi sunt. Cæsar ut cæsar & si ad spē conficiendi negotii po. se qui pbabat: priusquam ullis transmar tnis auxiliis te confirmaret: tamen moram metuebat q naues essent a picenis & gallia expectandæ: itaq; ne uictus po. exercitus & duæ hispaniæ confirmarentur. & ne Gallia & italia absente te tentarentur po. infle quendi ratione omiſsa in hispaniam proficisci constituit. Emillas: portu egressas.

COMNIBO. Nunquam tibi: & uelis nolis semper eris gener patris mei Cæ. Perq; meos ma. quia um bræ & manes mei facient te inuitum esse generum Cæ. Abscidis fr. frustra affinitate dirimis bello: quia in bello morieris & ad inferos descendes ubi ego sum. Pignora. i. affinitatem quæ tibi est cum patre meo. Per amplexus dela. ma. quia po. qui q̄ multa signa nunciarentur quæ aduersa sibi omnia significarent: ta men maior erat ab bella gerenda & nunquam deterrebat quæ minus uoluntatem suam pficeret. Dii mis nentur. i. signis quæ superius descripsit Lucanus Manes umbræ mortuorum manentur cladem. In arma i. in bella. Certa cum men. ma. etiam mori certus bellum: tamen magno animo suscipiebat. Aut ni. est fen animis. diemmate utitur pulcherrimo non inquit timendum est hoc somnium. Aut. n. post mortem sen sus nullus relinquitur: si nullus mors igitur nihil est ergo non metuenda si relinquitur: mors nihil est: quia anima etiam post mortem uiuit. ab utraq; parte concludit non esse timendum mortem. Aut nihil est sen sus scilicet cum corpus moritur: ergo mors non est timenda. Aut mors ipsa nihil: Nam post mortem animus est: qui uiuit: ergo nihil timenda mors. Nihil: quia non priuat uitam: immo potius soluit ani mum: qui hoc carcere corporis detentus est ut uigorem suam exercere nō possit. Titaniā pronus de scribit tempus quo tandem peruenit ad terram pompe. dicit enim sol ad occasum tendens talis erat: quē

Vifum
Vifus
Mortē
nō esse
timedā

admōdū luna cū dimidia parte sui semiplena ē. Plena futura. i. creseit & iā semilunū est: hō est iā dimidia parte sui sol occiderat. Plena fuit. f. cū decrescit. Hospita tellus. f. macedonia. Legere: p collegit ru dentes in spirā. Remis: quia detractis uellis: remis littora petierunt. Posito p deposito & flexo malo. Cæsar: cæsar post q uidit bellis lassum esse pō. quāuis relictus solus in italia esset: tū dolebat q pō. eua sisset: quem maxime comprehendere cupiebat. Solus dux. i. Cæ. & ordo est Cæ. dux. solus stetit. Carinas: emissas e portu: Brundisii.

Abscōditq; fretum classes: & littore solus Dux stetit hesperio. non illum gloria pulsi Lætificat magni: queritur qd tuta p æquor Terga ferant hostes nec cuiā sufficit ulla Præcipiti fortuna uiro: nec uincere tanti Ut bellū differret erat. tūc pectore curas Expulit armorū paci q intentus agebat Quoq; mō uanos populū cōciret amores Gnarus: & irarū causas: & summa fauoris Annona momēta trahi: nāq; asserit urbes Sola fames: emitt q met' qd segne potētes Vulgus alūt: nescit plābes ieiunia timere. Curio sicānias tranſcēdere iussus in urbes Quā mare tellurē subitis aut obruit udis: Aut scidit & medias fecit sibi littora terras Vis illic ingens pelagi: semperq; laborant Aequora: ne rupiū repetant cōfinia mōtes Bellaq; sar doas etiā sparguntur in oras. Vtraq; frugiferis est insula nobilis aruis

SVLPI. Fretum abscondit classes: ob distantiam uel ob maris altitudinē nō uidebant. Est. n. curuum mare: & terra ipsa rotunda altius. Queritur: dolet nō persequi pō. Villa fortuna: ulla felicitas. cui non acge seebat. Præcipiti: impatienci more. Nec uincere tā ti: nec tanti existimabat uictoriam ut uellet bellum pro trahere: malebat. n. eum perieulo statim conficere. Paci q intētus. depositis curis bellicis animū ciuilibus & pa cis officiis applicauit: presertim quomodo posset popu lorum sibi gratiā conciliare. Agebat: mōte uolebat. Conciret alliceret. Vanos: in itabiles. Gnarus: scius populos ex re frumentarie copia conciliarit: ex penuria a fide deficere. Momenta: motus & impet'. Trahi. cō trahi & conciliari Annona: annonā non mōdo appella mus fructus omnes quoq; terra pducit ad usum uitæ ne cessarios. sed annuū quatuorūq; rerum q in nostro sunt usu prouentum. Asserit: liberae facit & in se cōfirmat. Emitter metus: metuunt ne forte desit eis id quo indi gent: & q dare principes cœperunt qui carerem dan s do illos metuere docent. Nescit plābes: quā. n. esurie a fide deficit & insurgit i principes. Curio sicānias: Cæ. curionem pro prætorem cum tribus legionibus insilicili am quæ est fertilissima frumentandi gratia misit. At ea to qui illic naues reficiebat: & nouas imperabat: & dele ctus habebat cognito curionis aduentu proiectum se a pō. & proditum conquerens: q omnibus rebus impar a tilius non necessarium bellum suscepisset ex proim cia profugit. Quā mare: eam partem quæ est contra rhegium indicat. locus hic autem circa finem scē di apertus est. Obruit. teremotu. Scidit. impetu undarum. Medias terras: italiae & siciliae partem. Vti. impetus laborant. laborare uidentur quasi metuentes. Montes. a pœninus & pelorus. Bellaq; sar dina insula est in mari tyrrheno a sardo herculis filio dicta qui e lybia ueniens insulam occupauit. Est au tem fertilis. sed pene pestilens abundatq; presertim frumento ut siciliam que ut Ci. Straboq; aiunt appel lata est horreum. ro. in sardiniam igitur ualerium legatum cum una legione misit Cæ. sub cuius aduentu Caralitan' Cortem qui eam obtinebat statim eiecerunt: & ideo dicit bella sparfa.

COMNIBO. Abscōditq; fre. claf. hypalage est: pro classes abscondere fretum. quia te. cum mare classi bus erat uel hoc dicit quia medium mare tenentes uideri non poterat. Terga ferat ho. respexit ad illud qa fugiebat. Præcipiti for. ui. quia iam tanta celeritate omnia conficere gaudebat Cæ. ut nulla fortuna quantumlibet secūda esse satis uideretur nisi re perfecta. Præcipiti. celeri & ueloci uiro in operibus. Nec uim. tan. uictoria ē sibi parua esse uidebat quæ bellum differret. qa sibi gerere bellum gratius erat quam uincere. Tunc pectore curas: sed post quā uidit ademptā occasionem sibi belli gerēdi: animum ad alia cō uertit. Sui sibi populorum animos faceret gratos. & cum uideret nihil esse q magis placeret populo quā ut annona abundaret misit in siciliam Curionem. Valerium uero legatum in sardiniam que duæ regio nes sunt feracissimæ ut inde magnam frumēti copiam adueherent. hanc rem optime tangit Appianus di cit enim Cæ. factis publici ærari clausuris thesaurisq; raptis. Lepidum æniliū urbi præfecisse. tribunum autem Marcum Antonium itale Curionem Cætonis loco imperare siciliae uoluisse. Quintum sardinae ad illyricos. C. misisse Antonium. Licinio Crasso galliam quæ intra alpes sita est regendā tradidisse clas sem quoq; duplicem summa celeritate fieri mandasse. circa ionium ac Tyrrheniam classis præfectos iā pri dem ad id constitutos delegauisse Dolobellam & Hortensium eo modo italem in accessibilem pō. arbi tratus Cæ. iberiam descendit petreio & Aphranio pon. prætoribus occurſurus. Pectore curas. quis ita gauderet bello tamen hoc tempore adempta occasione belli gerendā. hāc omnem curam deposuit. Quo q modo. i. quocūq; modo. Agebat. cogitabat. Vanos amores po. qa fides populi cum fortuna muta tur ut iustinus. quo fortuna eodem & se fauor hominum inclinat. Gnarus & iterum causas. nouerat. n. ni hil eē q magis animos popularium cōiungeret sibi q cōmeatibus abundarent. quia cum populus fame la borat nihil timet. si nihil timet ergo liber est. sed ne nihil timerent ipsos nullius rei idigere uoluit. Irarum cās. scilicet erga se. si inopia fuerit. Gnarus. i. probe sciens. Annona. i. ab uel pp annonam. Et summa fauoris. sic copia fuerit anonæ illa gignet amorē iter populū & principem. Momēta. i. nutrimenta. Asserit. i.

Mare
curuū
esse

Anno
na

Curio

Cato
ab scia
lia ditice
dit

Sardia
na hor
reum

Pannonia Vngaria

no. Iuncto populo pannoniae quam nunc Vngariam uocant. ¶ Getes daci: populi sunt scythiae de quibus ante dictum est. dicimus autem hic getes getae & geta.

CSVLPI. Subit: ingredi. ¶ Rapturus moenia direpturus domos. Deo: tepla & simulachra. ¶ Fuit haec mensura timor: romani: quae uidebat cesarem posse: & quae oia in eos poterat oia sibi ab eo metuebant. ¶ Omnia festa. festiuitas felicitatis pfectiones salutaciones & gratulaciones non simulare. non mo id ex aio no faciebant. sed ne finger qdē poterat. ¶ Vix uacat odisse. adeo trepidi erant ut uix metē colligerēt ad habendū odio cesarē. s̄ metu. n. obliuiscēbant. potes ēt interpretari uix stati ut Nonius docet & sit sensus ne simulate qdē gratulabant sed statim oderāt. ¶ Phoebea pallatia. tēplū i capitolio in quo senatus hēbat. qd postea Augustus phoebo cōse crauit. ¶ Turba patrū. cōuēt⁹ senatōrū. Coactio. n. senatu cesar commemorasset inimicos iniurias & suā patiētiā senatusq; insolentiā in tribunus postulatit ut tempus sciperent. & una secū administraret. Sin timore defuge rēt illis se oneri n̄ futurū & p se rēpu. administraturum. Legatos ad pōpē mittēdos de cōpositione. Nā ut optibus sic iustitia & egate uelle ipsum supar dicebat. Sed q mitterent non reprobant. ¶ Pōpēus enī dīcedēs ab urbe in senatu dixerat eodē se habiturū loco q rōa remansissent & q i castris caesarium fuissent. Nullo iure. cesar enim qui priuatus erat nullum ius conuocandi senatum habebat: erat enim id con sulum & praetorū. ¶ Educalae: euo cata domibus in quibus latebant. ¶ Non sul. non ornatu erant praetor. pxima potē. qui secundum locum post cōsules obtinet quorū etiam collega dicit: ut tradit Gelius. & Festus ait praetorem tunc roma creati ceptū cū cōsules belli cā euocarent. ¶ Curules: selle eorū qui gesserant maiores magistratus qui qm honoris gratia in curiam curru uehi solebant in quo sella esset supra quam sederent ipsi quoq; curules appellabantur auctor est Gellius. ¶ Cessere loco: remotae sunt. ¶ Oia caesar erat: solus caesar aderat loco omnium magistratū. ¶ Curia testis: Senatores conuenerant non ut aliqd constituerēt sed ut essent testes eorū q caesar iuberet. ¶ Priuata: caesaris q sine magistratu erat. ¶ Censere: decernere & cōstituere. Si regnū: si uelit rex effici. ¶ Tēpla ut p deo coleret: siue templorū direptionē. ¶ Iugulū: cedē senatorū. ¶ Exilium: proscriptio nē. ¶ Melius supple fuit. ¶ Erubuit: uerecundia ductus caesar nihil superbum aut crudele imperare est ausus: sed magna spe & pollicitationibus turbatum populum leniuit. ¶ Quā roma patri: supple erubuit. Tamē exit. L. Metellus tribunus ple ab inimicis caesaris incitatus ut quacūq; ageret institueret impedit ret se se arariū frangenti opposuit. Sed eo deterito caesar claustra pfergit: & thesauros a nemie ad illam diem tactos militibus rapere concessit: hos enim olim execratione pposita publice conditos fuisse memorant ut nisi celtico insurgente bello a nullo pmerent. Verum caesar celtas a se deuictos afferens urbem ab execratione liberam reddidisse ait: Appianus ē auctor. ¶ Experta p unū: tentans p Metellū. ¶ An iura an auctoritas tribunitia posset reprimere uioletiam caesaris. ¶ Exit in irā: palam irata ē. ¶ Pugnax: syllanis tibus cū celtiberia praesert metellus. collāq; pompe. succēpisset euasit excitator & pugnaior ut Plutar ch⁹ tradit. ¶ Saturnia: tēpla: arariū: Hoc tēplū a Tullo hostilio cū tertio triūphasset fūdātū i capitolio fuisse. Macrobius tradit. Id iudicium uoluerūt eē erariū: quod tēpore quo incoluit Saturnus italiam nullū furtū cōmissum est: siue quia is deus agriculturam docuit: ex cuius preceptis fructibus cumulat pecunia aut quia sub illo nihil erat cuiusq; priuatum: Macrobius & plutarchus auctores. ¶ Reuelli: impelli.

Quod bellū ciuile fuit: sic fatur: & urbem Attonitam terrore subit. nāq; ignib⁹ atris Creditur ut captā rapturus moenia roma Sparfurusq; deos: fuit haec mēsurā tioris. Velle putant quacūq; potest: non oia festa Non fictas lato uoces simulare tumultu Vix odisse uacat: phoebea palatia cōplet Turba patrū: nullo cogendi iure senatus Elatebris educta suis: non consule sacra Fulserūt sedes: nō proxima lege potestas Praetor adest: uacuūq; loco cesset curules Omnia caesar erat: priuata curia uocis Testis adest: federe patres censere parati Si regnū: si templa sibi: iugulūq; senatus: Exiliūq; petat: melius quod plura iubere Erubuit: q̄ roma patri: tamen exit in iram Viribus an possent obsistere iura per unū Libertas experta uix: pugnaq; metellus Ut uidet ingenti saturnia templa reuelli

Vix

Praetores Curules sella

Caesar arariū Spoliatus

Arariū i capitolio Saturni agrī culturā docuissē

da potestas q̄ secūda potestas post cōsules erat priora. ¶ Praetor appōsitū secūda p̄as. Lege: s̄m legem nō erat secūda. ¶ Curules si solū n̄ aderāt cōsules nec praetores: sed nec sedes qdē ipse erant Cessere loco de loco suo. ¶ Omnia caesar erat: ibi non cōsules nō p̄ores erāt. sed p̄ ipsis caesar fuit in ipso uno oia fue re: oēs q; magistrat⁹ romani in uno caesare cōspiciebāt. ¶ Priuata uo. i. caesaris: q̄ sol⁹ caesara loq̄bat: & ne mo i senatu iniam dicebat: iō q̄ loq̄bat nisi uox caesaris: illius testis erat senatus. ¶ Curia: cōtinēs p̄ cōre to. i. senat⁹. ¶ Priuata uocis: sol⁹ caesaris & nō publici cōsili. Sedere patres: patres cōsederāt in curia: & parati erāt decernere qdēq; iussisset: ēt si se regē facere uoluisset. Cēlere parati: nimio metu cōpūssi p̄res regnū caesar decreuissent: ēt si petere regnū: si tēpla: si iugulū: senatus cōsultū in sniam caesaris deuensit. ¶ Si regnū. i. si se regē esse uellet. Si tēplā. i. si in deorū numero esse uelit: sicut imperatores oēs relati sunt. ¶ Iugulū senatus. i. si petit iugulari patres. ¶ Exiliū: ut in exiliū mitant⁹ patres. ¶ Melius. s. fuit urbi roma. ¶ Quod plura iubere eru. q̄ caesar pudor deterritus. ne id qdē iperasset. q̄ romani patri uolebant. ¶ T n̄ exit in irā. quīs tāto furore pulsū essent libertas amissa uoluit expiri unū uirū Metellū. an tueri posset iura: Exit. erūpit. Virū. Metellū. Caesar teste Appiano romā delatus po. ueteg calamitatū recordatione turba tū. q̄ sub sylla & Mario olim pulcrit trepidantē magna spe pollicitationib⁹q; leniuit. hostibus p̄ferēs humanitatē ac clemētiā. Lucii enī dōitiū a se captū cū pecuniis ac necessariis suis. libertati redditū fuisse ait. q̄bus dictis publici arariū claustra p̄fregit. obstātūq; in aditu Metello ex tribunis plābis mortē est cōmīatus. thesauros a nemine contractos usq; in illā diē militib⁹ rapere cōcessit. os enī olim execratione p̄posita publice conditos fuisse memorat ut nisi celtico insurgente bello a nullo pmerent. uerum caesar celtas a se deuictos afferens. urbē ab execratione liberā reddidisse ait. ¶ Iura. leges. ¶ Pugnaxq; metellus. Metellus tribunus plābis omnia perpeffus est. sed ubi uidit res erari templū saturni. i quo erat arariū populi romani. ut inde aurum & argentum auferret caesar. quo militibus suis stipendium daret. cōmotus est qui antea leges uiolari permiserat & iura. cupiditate auri & scio. ut hoc tollere nequiuicrit. ¶ Pugnax ex eo quod sequitur. ¶ Saturnia templa. i. ararium quod in templo saturni erat.

CSVLPI. Mole. apparatus. uel pp areas portas. ¶ Rapit gressus. accelerat. Agmina. cateruas militū. ¶ Aedis arariū. ¶ Vix adeo. i. prudētia hoies arguit. q̄ p̄ libertate minus pugnet q̄ p̄ pecunia. Vix adeo. uel i t̄m. uel certe ut apud luue. Vix adeo nihil ē qd nra infācia cōlū. Haufit auctini. ¶ Perēt leges. nō descēdunt lege ali cui⁹ piculo s; p̄ diuitiis certat. ¶ T estat. dānat detestatur. ap̄hetēsis est. ¶ Clara. q̄ ab oibus audiret. ¶ Tribus metellus. ¶ Nō nisi. cōuictiosa & terrore plena ōo. Per n̄m latus. nisi me prius cōsollo & interepto. ¶ Ferrer. aucter. Nostro. legiū & sacro qm tribūtia potestas est sacrosancta. Certe uiolata potestas. Tribūti qm uiolatur habet deos ultores: idq; Crassi exēplo cōfirmat quē i bellū parthiū egredietē Atteius tribunus ple. primū uoce cohibuit q̄ in hoies nihil mali meritos & pop. rō. cōfederatores irruerēt. Inde corē ignitū ianua antepo sūt: obuiatūq; Crasso delibaris ante sacras diras execrationes imisit: ita quaedā numina & imania inuocās. has qdē execrationes romāi condi solitas & antiq̄s p̄fiterē: talē quoq; habere potestātē: ut nemini fas sit q̄ i eas iciderit effugere. Pessime p̄tera opari his utētē si non a cōueniētib⁹ iis aut a multis excitec Appian⁹ ē auctor. ¶ Diras tribūtiā execrationes tribunorū meminif hui⁹ rei Plutarchus & Cicero i diuinatione his uerbis. M. Crasso qd acciderit uidemus dirarū obnūciatiōe neglecta. Vouerunt. deputauerunt. nam ex euntē duēc diis hostilibus Metellus deuocuerat ut ait Florus COMNIBO. Ingenti mole. i. uectē. ¶ Rapit: raptim fert. ¶ Rūpens: p̄ agmina caesaris irrūpens. ¶ Vix adeo: impulit Metellum pro arario pugnare cupiditas auri: & qui pro legibus nō decerant. nunc pro auro decertare ausus est: ¶ Amiffae leges. si ne certamine pereunt leges. quia nemo est qui pro legibus de certauerit. ¶ Discrimine nullo. i. nullo certamine. sicut apud Virg. in eadem significatiōe. post hos a quo discrimine p̄stris. ¶ Sed pars. uilissima. leges nullum certamen mouerunt quauis uiolata: sed opes fuerunt quae aul sunt certare cōtra caesarem. ¶ Vilissima pars. quia sordes dicunt diuitiēq; homines faciāt sordidos. ¶ Tribūti. i. Metellus. ¶ Victorem. caesarem prohibens. i. arapina erariū. ¶ T estatur. i. defensio nem suam clara uoce. ¶ Non nisi. conuersus ad omnes caesarianos metellus. nec ueritus caesarem ipsum dixit. uobis nullo pacto patebit erariū fores. nisi prius per pectus nostrum transfigur uerem. ¶ Per nō strum latus. id est prius perquiriendum est nostrum latus quam templa saturni uobis pateant. ¶ Raptor. o cesar. ¶ Sparlas opes. i. spargēdas militibus tuis. ¶ Certe uiolata potestas scilicet tribunitia. ¶ Deos. s. uirtutes. ¶ Crassum. probat exēplo o caesar si ne uiolaueris. quia tribunus sum. scito deos ultores fore. Diras furia: quae sunt tres Alecro Megara & Tisiphone. ¶ Tribūtiā. fauentes tribunis. ¶ Vouerūt. destinauerunt. ut refert Appianus. Crasso urbe egredienti illaturo bellum parthis: multa quidem ac dira tribuniti annūciauerunt. ne parthis hoc malo proffus indignis inferret bellum mouere. cui minime parenti publicas execrationes extulerunt. quibus sp̄ctis Crassus demum in patria profligatus est cum filio eiusdem

Vixque adeo

Atteius dire in Crassū

Discrimen

Dirce

nomine. P. Crasso & uniuerso exercitu fere caelo. nam ex centum milibus uix decem milia in syria in fuga euasisse feruntur. alii. Vouerunt scilicet Crasso. Saeva gloria. parthorum. M. Cato Tribunus plebis iter cessionibus suis comitia impediterat & uestem senatus mutauerat deinde praelato uatinio sturae repulsam tulit. idem. M. Cato cum impediret legem qua in quinquennium prouincia syria Crasso parthicumq; bellum. hispania Pompeio dabantur a. C. Trebonio in carcerem deductus est. deo die tribunitiae irae. secus sunt Crassum i bella: quanta ad hoc ut syria parthicumq; bellum optineret Crassus: Cato tribunus plebis in uincula coniectus est.

CSVLPI. Derege ferru: apte in me enses stringe: nec inuulgi conspectu te pudeat. Deserta: ciuib' hoestis q te improbet: Enostro: de comuni: Praemia: q ipsi pollicitus es. Sunt quos prostratas: potes aliud iure re q militibus eroges. Pacis ad exhausta spoliu. i. ad diripiendu nos q sumus in pace & paupes cu liceat tibi diripe hostes: uel si es ita paup inqt ut cogaris ita nuc p dari ararii ut olim in pace fecisti. T rangillus. n. scripsit caesarem in primo consulatu: tria milia pondo auri fura cu fuisse & capitolio & tantunde inaurati aris repositis se. Exhausta: direpta spoliata. Vanam spem: frustra speras cu gloria mori pro defenso arario: sed certe mor te tua non maculabor: q q tribunus es non existima ho te dignum ferro & seuitia mea. Te uindice: iroia: Tuus esse inqt assertor & uitor libiatis nondu i tam tam teru confusionem peruenimus ut si leges. possint a te seruari nolint potius a me deleri. Longus dies: uetu stas. Immisit perfudit & perturbauit. Subit: inua sic. Circaspicit enses: inuit armatis ut ut repellent. Simulare togam: pacificum se ostendere: & est methony mia. Corta collega metelli. Nimiti audaci: quia frustra manifeste piculo se exponebat. Desistere. cessare. Libertas: sensus est. Libertas populi seruientis am mittitur: illius libertate cui seruitur. Nam cum primum quis fe parat libertate opprimitur a domino qui licent omnia: nam nil aliud est libertas nisi potestas uiuendi ut uelis. Quem regna coherent: qui seruit tyranno. Vmbram: imaginem & similitudinem.

COMNIBO. Derege ia ferru: accinge inqt in me gladium o Caesar: hoc enim facere potes absq; respctu cuiuspiam pudoris: nam quonia ciuitas deserta est: ideo pauci erunt qui hoc tuum scelus aspiciant. obficia caesari: quod metu ipsius romani urbem deseruerint. Turba uereda: non est opus ut erubescas hoc facinus committere. quia deserta stamus in urbe. Miles. sceleratus. i. tuus exercitus. Non fe. pra: nam hoc aurum & argentum militibus tuis distribuere uolebas. Enostro. id est. de publico. No cogit egestas sed si necessitas hoc te facere cogeret excusandus uidereris at uero cum possis alienos populos militib' tu is diripiendos obicere. debes parcere tuae patriae. Populi. s. hostium. Donas: militib' tuis. Pacis ex haufte. s. ciuibus: quia ciues in pace consumpti sunt nec illorum spolia: quae nulla cogit necessitas eripere debes. Bellum caesar habes quia habes bellum o caesar potes milites tuos diuites facere. His magnam: ira percitus est no mediocri caesar: ubi uidit Metellu ta obstinate aduersari uoluitari suae. Van a sp: Van a iquit est spes tua o Metelle: quod uidelicet honeste mori & fortiter possis. ut dicar pro libertate reipubli. pugnasse: & quod mori maluieris quam permittere ararium spoliari: sed manus caesaris indignarentur polui sanguine tuo. Honestate mor. cu p libertate & arario po. ro. pugnes. Ito san. s. tuo uili sanguine. Nullus ho. i. magistratus. non es tantae dignitatis ut dignetur te caesar occidere. Te uindice: Ironice loquitur: te uolore nimirum tuta erit libertas. po. ro. Non usq; adeo: non adeo inquit longitudo temporis comparauit magna paruissimuma infimis ut si alterum praestaretur: aut destruantur leges a Caesare aut seruentur a Metello: non maline a Caesare destrui: quam a Metello defendi. Longus di. id est longa ueritas. Seruentur le. si ista conditio poneretur inter te & me & leges sensum haberent: dicendo optate leges: an malitias destrui a Caesare an defendi a Metello ipse leges diligenter potius a me destrui: q a te defendi. Et nondum: cum adhuc psisteret in proposito Metellus ne sineret referari ararium: tuc Caesare magis iocesus ita ita coepit circaspicere gladios militum suorum: ut ipsum in conspectu suo obruncaret: tuc Corta tribunus alter collega metelli. ut cognouit piculum eu est allocutus: ut a pposito suo dederet & ostenderet rationes quibus Metellus non deberet supra uires re tantam suscipere: cuius puaione tandem motus cessit a foribus ararii. Togam. i. pacem qua simulauerat in ingressu urbis. Libertas o Metelle in quit qui in libertate est si libertatem illam defendere uoluerit contra potentiores libertas illa peribit: sed haec libertas quis defendere peribit: nam potentior libertate illam destruit: eodem modo cum te sit. Caesar potentior ipsa libertas pibit. ga no poteris resistere sed seruire cogaris. Sed quomodo poteris defendere li

Caesare prio co tulatu. iiii. M. Pa. auri ab arario fura tum

sup IV

sup IV

sup IV

sup IV

bertate: si nolis resistere potiori er no seruabis libertate: libertatis tñ defensor eris. Cuius seruaueris umbrā: ed tu seruabis umbram libertatis: si uelis quicquid iubeare a potentioribus: uerbi ca. Si caesar uoluerit aperire ararium & tu permiseris aperire: seruae uideberis: hoc facere uolueris: tunc non seruabis umbrā libertatis: at uero si resistere uolueris & non poteris: tunc seruae ea uideberis: sed libertatem non solum: uerum nec imaginem libertatis seruabis.

CSVLPI. Si quicquid iubeare uelis: tot rebus iniquis Paruim uicti: uenia est haec sola pudoris. Degenerisq; met' miliam potuisset negari Ocius auertat diri mala semina belli. Dana mouet ppos siquos sua iura tuent No sibi: sed dno: grauis e q seruit egestas: Protin' abducto patuerit tepla metello. Tuc rupes tarpeia soat: magnoq; reclusas Testat stridore fores. tunc conditus imo Erui: templo: multis non tactus ab annis Romani ceterus populi quem punica bella: Q ue dederat ptes quod uicti pda philippi Q d tibi roa fuga pyrros trepidate reliqt Quo te fabritius regi non uendidit auro Quicquid parcor mores seruastis auorum

puli romani fuere. sex. iulio. L. Aurelio cofulibus septem annis ante bellum pñicum bellum tertium. dce. xxxvi. Argenti nonaginta duo milia: & extra numerum. ccc. lxxv. milia. Item Sexto iulio. L. Mario consu libus: hoc est belli socialis initio. octingenta. xlv. auri pondo. Caesar primo introitu urbis in ciuili bello suo ex arario protulit laterum aureorum. xxvi. milia & in numero pondo trecenta: nec fuit aliis temporibus respub. locupletior. Quem punica bella. qui illatus fuerat in ararium ex tributis chartaginensium: & a phorum & ex praeda deletae chartaginis. Perfes. Philippi filius apud Samothracas. L. aemilio pauli filio captus est & in triumpho ductus: de eius praeda. haec Pli. Intulit & aemilius paulus Perfeo rege ma cedonico deuictio: praedam pondo trium milium: a quo tempore populus romanus tributum pendere de sic. Philippi uicti hunc patrem Perse primum. P. Sulpitius consul. Inde. T. Quintus Flaminius Atta lo & rhodis auxiliantibus superauit. Pyrrhus: Hic cum in Tarentinorum uenisset auxillium magna q iustitia cum romanis dimicasset: uictus a Curio & Fabricio tarentum profugit: inde in Siciliam. uenit cu locrotum proserpinam expulisset: in graeciam rediit: dumq; Argos oppugnaret: icu tegule perit: reli quit autem in fuga multum diuitiarum perferit Tarenti. Quo te fabritius: cum ad Pirrhum lega tus iussit regia dona & pollicitationes quibus de conditione tentabatur neglexit. Illud ergo aurum quod Fabritius non accepit. pirrhus fugiens reliquit. Quicquid porcorum. Quicquid auri ex partimonia & frugalitate ueterum congestum est.

COMNIBO. Velis. permittas. Iubeare silicet a potentiori. Quem regna coherent id est reges & pri cipes qui non iam ciuicam sed tyrannicam potestatem exercent. Libertate perit idea. nimia libertate qua uolunt resistere potentioribus. Torbus maioribus inquit iam uicti paruimus. si ergo maiora per pelli sumus cur non minora patiamur. Venia haec. in hoc solu uenia nobis prestatur. quod si uelimus po tentioribus negare non possumus. Torbus inquis. id est opibus potentium paruimus. Cum Caesa ri contra senatus auctoritatem prouinciae delegabatur. Syria parthicumque bellum Crasso Pompe io hispania nolente tribuno mandabantur sed tamen haec inuitis nobis facta sunt. passi ergo sumus ma iora. minora etiam patiamur. Venia pu. si pudet. contra libertatem aliquid permittere. Degeneris me tus. si sibi uidetur pusillanimitis fuisse. Non potuisse ne. etiam si uolueris negare non poteris. ideo haec est sola uenia pudoris. Ocius auertat. o Metelle permittas hunc a nobis auferre aurum & argētum quod est causa & primordium omnium bellorum. Damna si quos sua iura. cum potest aliquis sua iura seruae. tunc indignissimum est. si quid amiserit. at uero cum iam opprimitur a potentioribus si quid indignum patia tur. id non sibi sed uiolari. uicio dandum est. Si quos sua iura. pro si qui possunt sua iura defendere. hyp palage est. No egestas. egestas & necessitas quae seruit potentioribus non est dedecori sibi. sed domino. qui cogit eam. & non patienti dedecori est sed facienti. Protinus. cum haec dixisset Corta. Metellus ta dem cesit caesari. & remoto illo referatae sunt fores ararii. Abducto. remoto metello. Tunc rupes tar. sic enim fabricatae fores ararii erant. ut sine magno strepitu aperiri non possent ideo. hoc fecerunt romani ne quis furari posset aurum & argentum. dicit igitur cum referatur fores ingentem strepitum fe cisse: ut tota rupes tarpeia resonauerit. Tunc conditus. dicit quant' ab arario thesaurus exceptus fuerit a

Aurum sceleru fomes

Aerarii opes

Perfes

Pyrrho icu regulae perit Fabritius

sapientes dicimus. Tauri: mons est orientalis inter aegyptum & pampylum pelagus obiectus septentrio...

Saccaron Mel ex rudi nitus Cathaea Carbasus

Cappadoces Amanus Nyphates Coatre Arabes

Orestas Carmania

India gentem ipontaneam sibi inferre

Extremos qd habitant meridiem uersu in extrema parte orbis. ultra quos nulla hominum inuenitur habitatio...

Orizō

Aether: no tota mergi tamē aspicit arctō. Lucet: & exigua uelox ibi nocte bootēs: Athiopūq; solum qd nō premereb at ulla...

CSVLPI. Nō totam mergi tamē aspicit arctōn pli. in qd flumine hitali septentrioēs primū nauigātibz appuif se...

Aethio pia

Carda nalia signa & Regiones

Quicq; bibūt tenera dulces ab arūdic fuc. Et q; tiguētes croceo. medicamē crinēcos Fluxa coloratis altrigūt carbasa gemmis...

periore ratione refutaremus: & multorum auctoritate: sed quid opus cum a pede Tauri septentrionalis si gni tangi non possit...

Plinius & solinus casstigati Taurus Tygris Helios eoline Euphrates Bootes Arctos philax

OMNIBO. Lucet exigua: bootēs est stella in minori uersa posita qd plaustrū comitatur: nam sunt que dam stelle quae faciūt palustrum & bootēs est quasi bubule...

a sociis: quia socii uereri debent ne uulnus inferat principibus romanis: aut sacra. id est exera. ad. Tra. et. scilicet a uobis. Nulla manu: nulla ope auxiliorum sociorum. Si coelicolis. arguit ab obseruantiis: nam sua sio & disuasio hnt locos a partibus honesti necessarii facili delectabilis utilis. Sumit igitur argumentum ab obseruantiis: quia est ps una iuris naturalis obseruantiis est per qua hoies aliqua dignitate excedentes cultu & honore colunt debent: ostendit enim debere socios cultu & honore plequi romanos & a simili exhorat hac argumentatione. Si dii inter se bellum gererent: non esset aequum hoies his uel illis se adiungere. uereri enim de beuis deos: coparant romani diis quoadmodum arma sumere contra deos non aequum est eodem modo romanos in star deorum socii & amici uereri debent: & potius uereri eos quam se illis adiungere. Si coelicolis: ab obseruantiis arguit. uos o romani nobis estis tanquam coelicolae & qua obseruantiis habent hoies erga deos: eadem sumus erga uos habituri sed discordibus diis nemo auderet arma coniungere: ergo nec uisquam concurrentibus ro. se ad bellum adiungere debet. sed procul abesse. Tamen quauis dii essent. Ignarum fortisq. id est nesciens quae nam sit fors deorum. Fulmina. quia cum fulmia audiret tunc sciret iouem in caelo regnare.

CSVLPI. Adde: earum gentium temeritatem accusat quae bellis ciuilibus se sponte imiscunt. Iners: uilis & inofficiosus. Horret contagia scelerum: timet corruptionem belli ciuilibus. Coactis gladiis: copulsis militibus. Sit mens ista quidem in sui ppositi commendationem optant omnes in eadem esse sententia. Mens ista: proposita simile. Recusent uestra fata: nolint nos interimeri. Alius: externae: nos ipsi inter uos pugnetis: nam statim praecessitudine quae iter uos est cessabit. Cui certe unicuique. Diuersi: oppositi. Fratres nominandi est sed rursus supple in accusandi. Finis adest rerum cessabunt bella ciuilia. Illis. externis. Fas est. licet in uos seuire. Haec summa. haec breuis collectio eorum quae praecaturum te sumus ut relicto exercitu inermis ingrediaris. Insecta. hostiliter uenientia. Credere. committere te & fidere. Excludi. repelli. & extra manere. Admissio caesare. suscepto a nobis. Sit locus. pstat in eo ut Caesari distuadeat se hostem non esse. Exceptus. liber & exceptus a bello. Fatu. scilicet non esse. Consulatur urbi. prouideat romae. Foedera si placeant. si eritis foedus & pacem inter uos inuicem. Sit. supsit hic locus. Veniatis. uenire possitis. Vel cum tanta. ab honestiori & utiliori argumentatione. Discrimina. pericula. Martis iberi. ne uetus populi exercitus qui in hispania est gallis occupet. Deflectis declias ad nos cum illuc acceleres. Rapidum. acceleratum. Non pondera. attenuant rem suam ut digni negligi uideantur. non enim sunt hi in quibus siue foueant siue repugnant belli pondus consistat praesertim cum in armis sint infelices. Momenta. impulsiones & efficaciae Manus exul. multitudo profuga ab antiqua in graecia patria. Horatius. Nulla sit hac potior sententia phocorum. Vult profugus execrata ciuitas Agros atque lares patrios habitadaque sana. feris reliquit & rapacibus lupis. Exultis: a Xerxe & ab ipsi in nouas sedes migrare constituentibus. Exiguus moenibus. paruo oppido. Est ordo & post translatae acies phocidos exultat. nos quos sola fides illustrat sumus tuti in moenibus.

COMNIBO. Adde quod innumerat. arguit a necessario a contrario quae quoadmodum ille qui suadet arguit a necessario. cum aliquo faciendum esse dicit: quia sit necessitas. ita qui dissuadet arguit a necessario a contrario quia non sit necessitas. Non usque adeo in gentes horret bellum ciuile. quin sint plures populi bello quam nos erod nulla necessitas est quae cogat nos massilienses iuitos in bellum coniungi. Occurrunt. ad nos sponte sua. Iners. ignauus in bello. Contagium scelerum. ut maculent se scelere bellorum ciuilibus. Egeat gladiis. quia populi sponte ad bella concurrere non est necesse nos trahi iuitos in proelia. Sit mens ista: arguit ab utile. ne uobis cum populi arma coniungat nam si nemo uobis arma coniugeret tunc cum ciuis ciuem. pater filium & filius patrem. frater fratrem uideret. arma comprimeret. nec erit qui audeat tantum scelus committere. ut primus nullum ciuile incipiat. ex quo sequitur tam terribile. tanquam nepharium bellum ciuile. quia sint plures populi bello quam nos id est nullorum proelia sequantur. Cui non. si ciues cum ciuibus. pariter filius coniuncti fuerint. quae erit quae audeat arma miscere. erod fide habebit bella ciuilia. Languebit. torpescet. Conspicito. uiso patre nemo eum uulnerare audebit. Finis adest rerum. id est finis est bellorum ciuilibus. si non eodeoeris arma externis. Ab arma quibus est fas. id est externis. tunc enim bellum locum habebit. Haec nobis summa. Massiliensium legati hic se gratos ostendunt. quod uidelicet Caesarem recipere uelint dimisso tunc exercitu. qui de se benemerit fuerat. nam deuictis gallis maximis uectigalibus aucti fuerunt massilienses o Caesari. ut nos beneficiorum gratos intelligas placet ut dimisso exercitu ipse ingrediaris moenia nostra. Credere. committere. Excludi. finas. arguit a paricio

Adde quod innumerat occurrit undique gentes Nec sic horret iers scelerum contagia mundus Ut gladiis egeant ciuilia bella coactis. Sit mens ista quae cunctis: ut uis recusent Fata: nec hac alius committat proelia miles. Cui non conspecto laqueabit dextra pariter: Telaque diuersi prohibebunt spargere fratres. Finis adest rerum si non committitis illis Arma quibus fas est: nobis hac summa precandi Terribiles aeglas: infestaque signa relinquant Vrbe pulcherrime uelis te credere muris Excludique finas admissio caesare bellum. Sit locus exceptus sceleri magnoque tibi que Tutus ut inuicta fatum: si consulat urbi: Foedera si placeant: sit quo ueniat is iermes. Vel cum tanta uocent discrimina martis iberi Quid rapidum deflectis iter: non potera res: Nec momenta fumus. nunquam felices armis Vsa manus patriae primis & sedibus exul Et post translatae exausta phocidos arcem Moenibus exiguis alieno in littore tuti

nefti ab ea parte qua Cicerone par appellat. par est quod inter omnes equabile est uidelicet ut deus pacis ratione habeat nos ergo hac pacis ratione habere uolumus: ut si ciuitas nostra receptaculum tibi & populo. ubi de pace tractare possitis. Sit locus. scilicet ciuitas nostra. Exceptus: remorosi a scelerem. Tunc locus: uidelicet ciuitas nostra ad qua uos recipietes tunc esse possitis. Fatu si consulatur: si fata uoluerit consolare paci urbis romanae paratus sit locus tibi & populo pacis auctoribus. Vrbi inuicta. scilicet roma quam a nullis externis uinci potuit. Foedera pacis inter uos. Sit scilicet urbs nostra. Vel cum: patribus prudentia arguit quae sunt tres: memoria: intelligentia: & prudentia: primo ab intelligentia arguit. nam prudentis est maiora minoribus anteponere cum bellum hispanum sit maius quam oppugnatio massiliae o Caesari: quod est cur non omnia oppugnatione massiliae debeas ad bellum hispanum proficisci. Cum tanta uocent: o Caesari cum ire festines in hispaniam: quid non relicta massilia properas in hispaniam: quod maioris est momenti. Deflectis: declias. Tanta discriminata bella & certamina. Martis iberi: hispani belli. Non populo: quod comparatio belli hispaniensis: nos non fumus potera belli. Nec fumus momenta. scilicet non fumus utiles bello: qui semper infeliciter dimicauimus. Nunquam felicibus armis. a partibus memoriae arguit o caesar non debes nos ita tibi facere focios in bello ciuili: qui semper infelices fuimus in bellis. ergo a partibus prudentia. id est memoria. nam memoria praeteritorum facit ut futura prouideamus. Et post translatae postquam barbari urbem nostram incendio eremarunt: semper animus noster infelix fuit: & hanc urbem posuimus in ripis rhodani sola fide tuti fideles igitur se Caesari ostendunt ut sibi parere uelint. Manus patriae. urbis nostrae. Post arces: postquam sedem e graecia transfuimus in galliam. Excuta: a barbaris: cum Xerxes penetravit in graeciam. Mensibus exiguis. f. comparatione urbis phocidos. Littore alieno: scilicet rhodani.

Illustrat quos sola fides si claudere muris Obsidione paras: & uis pringere portas. Excepisse faces tectis & tela parati: Vndaque raptos auersis fontibus haustus Quae uerere. & effosam sitietes labere terram. Et desit si larga ceres. tunc horrida cerni Foedaque contigimaculato corpora morsu. Nec pauet hic populus pro libertate subire Obsessum pœno gessit quod marte saguntum. Pectoribus rapti matrum: frustra que trahentes Vbera sicca fame medios mittent in ignes: Vxor & a charo potest sibi fata marito. Vulnera miscerunt fratres. bellumque coacti Hoc potius ciuile geret: sic graia iuuentus Finierat. cum turbato iam prodita uultu Ira ducis tandem testata est uoce doloris.

CSVLPI. Sola fides: semper enim fide clari fuere. Lituus in secundo belli punici. Nec hostiale quicquam peccatumue fatis prius auditum quam massiliam uenerunt. Claudere muros: a difficili argumentatio ad Caesarem terredum. Haustus raptos: potum subtraatum. Auer sis fontibus. amotis fluminibus & ipso rhodano. Lar ga ceres. copia panis. Tunc horrida cerni. parati sumus uideri macilentis. Contingi. in fine & morderi a nobis creuantis dentibus uel opprimi tunc uideri & scabiei morsu ut famelicis solet accidere. Saguntum. Valerius libro sexto haec ait. Saguntini uictis: Hanni balis armis. intra moenia sua: compulsi cum uim punicea ulterius nequirent arcere collatis in forum quae unicum erat clarissima. Atque undique circudatis acies: ignis nutrimentis ne a societate desisterent publico & communi rogo seipos superiecerunt. Est autem Saguntum oppidum in hispania a zacynthiis conditum. diciturque & hac Saguntos uel saguntos. Sillius. Conclamant urinam acies ceu tota saguntos. igne micet. Trahetes. fugerunt. Sicca. nihil lactis habetia uel iediam. Fata mortem. Miscerunt uulnera seipos interrimet. Coacti compulsi a te. Hoc quod mutuo se occidant quae contra romanos pugnent. Graia. Massiliensis oriunda a graecia. Ducis. Caesaris. prodita. manifestata. nam uultum colorem mutauit. & truces oculi euasere.

COMNIBO. Sola fides: nullo bello fumus illustres: sed fide tantum. Si claudere muros: a difficili arguit: difficile est enim caesar uincere eos quae parati sunt extrema quaeque pati: sunt enim ipsa desperatio fortes. Vnde Lucanus alibi Vincit haud gratis iugulo qui prouocat hostem: hic postea est magna pars deliberatiua constitutiōis: sed si credis nos facile posse oppugnari: hanc spe deponas nos enim extrema mala pati parati sumus etiam si auertas ondas puteos in uisceribus terrae quemus: & si iopia comatuus nos praemere tectibus: nostra ipsorum uiscera laniare parati sumus: & morte potius affligere nos quam a fide populi romani deficiamus. Claudere muros: circūuallare moenia nostra ne quae egredi possit ut nos fame expugnare possis. Excepisse faces: claudere muros: circumuallare moenia nostra ne quae egredi possit ut nos fame expugnare possis. Vnde raptos: parati sumus etiam si fontes auertis ne rhodanus pro urbe nostra labat. effodere terram & in ipsis terrae uisceribus inuenire aquas. Labere terram: non solum aquam: sed aquam terrae mixtam bibemus. Et desit: si etiam fame opprresserint parati sumus ea facere quae nephas. esse dicere: ne dum uidere significant se nec uisceribus quidem filiorum parere paratos esse. Et scilicet fumus parati. Si larga ceres: si copia frumenti deerit. deam pro frumeto posuit. Foedae contingi: id est foedae contactu. Nec pauet hic populus: non dubitamus inquit sustinere quod saguntini aliquando sustinerunt potius quam amissa libertate in potestate tua uenire. Saguntum autem hispaniae oppidum caesia fuit secundi belli punici: ut dicit Lilius. Cum socii populi romani saguntini essent: habebat dicit eos obfedit: tunc uero ad extremum usque peruenissent fidemque seruare promississent. ne in potestate Hannibal ueniret: rogum in medio foro struxerunt: quo se suaque oia cara superiecerunt. Hic populus. scilicet Massiliensis. scilicet extremum. Pœno marte: a phocico bello. Pectoribus rapti: praeterea uultu

Saguntini

Saguntum

Ceres

Hanni balis (a) guntini nos obfedit

fos a pectoribus matrū liberos in mediōs rōgos proiciem? Sicca ubera. scilicet lacte: q̄a fame afflicte lac habere non poterunt. In ignes. scilicet accensos in foro. Frustra: unū sequit̄ ex reliquo: quia sicca ubera ideo frustra trahētur. Vox & a charo: praterea mulieres nolent uiuere: imo uxor poscet maritū ut se interficiat. Fata mortem. Miscebunt: confudent: quia fratres alios occidunt. Bellumq; coacti fi coacti erimus bella gerere potius in urbe nostra faciem⁹ ut nos ciues mutuo occidamus q̄ te sequamur o cesar. Hoc ciuile: potius. scilicet q̄ tuum. Sic grata iuuentus: iam dudum ducentibus massiliensū legis uultu suo ostendit indignationem cesar quem statim silentibus illis uerbis offendit. Graia iuuentus. idest massilienses: quia a phocide ciuitate grecia uenerunt. Urbato iam: scilicet antequam loqueretur.

SVLPI. Vana mouet: Cesar conuersus ad milites massilia se deleturū denūciat ilariq; eos aio eē iubet. & confidentiam massiliensū arguit simulatoq; dolos im probat. Ideo enim inermen suscipere nolebant ut ipm caperent quare de his sumpturū se pœnas minatur. Fidia. confidentia & improba spes. Curfus accelerati itineris. Graios: massilienses. Adaxem hesperium. ad hispaniam regionem occidentalem. Vacat uacuum tēpus est. Gaudete. quia cum gloria ipsam diripiētis. Munere fatorum. deorum benignitate & est tacita laudis expressio. ostendit enim eos pugnandi cupidos. Ventus: similitudo qua fe uentio & igni pacem spacio inani. hostes arboribus & materie comparat. Robore speciem pro genere posuit. Manu. libero arborib⁹. Nullis nulla man. Nocet. desides euadimus. Armorum. exercitus & potentia nostra. Qui potuere uinci quos uiuere postum⁹. Sed si solus. Ironia. De gener uilis & humilis. Dimissis. depositis. Tecta patent. aperiuntur porte admittent me. Excludere. expellere. Inclusisse. in carcere continere. deestq; sed etiam. Contagia. corruptionem. nolunt enim bello ciuili se maculare. Fugant expellunt. Dabitur penas: nunc ad legatos ue uerit. Meo uo. meis temporib⁹. Quam duce me bellum. quam meis partibus inhere quod qui non facient tuti non erunt. Sic postquam quibus iniuriis permotus Cesar legiones tres massiliam adducit turres uineasque ad oppugnationem urbis agere naues longas Arelata numero duodecim facere instituit. Quibus effectis armatisq; diebus. xxx. aqua die materia caesa est adductisq; massiliam his decem Brutum praefecit. C. Trebonium legatum ad oppugnationem massiliam reliquit. Ad urbem haud trepidam: ad massiliam nil metuentem quia se ad bellum parauerat. Vallata corona: circumdata ordie armatorū custodi. Moenia clausa urbē clausis portis. Haud pcul. Locus castrorū describit: & ut uallis iter castra & urbē repleta est age & obfessa massilia explicat. Massilia ut in secūdo bellorū ciuiliū scribit Cesar ex tribus fere partibus oppidi mari abluē: reliqua quarta est q̄ aditū hēt a terra. Huius quoq; spaciū ps ea quae ad arcē p̄tinet loci natura & ualle altissima munita longā & difficilē hēt oppugnationem. Treboni⁹ igit̄ in uiminibus & materia cōportata aggerē in altitudine pedū octoginta extruxit. Tumulus: collis. Explicat campū: habet paruum in lummo planitiē. Diffuso uer. dilatato cacumine. Patiēs cingit: quae posset circum dari. Munimie: uallo. Proxima: uicina huic rupi. Cōsurgit: erigit̄ & munita ē. Sedet̄ facient & uallis latitudinem montisq; distantiam indicat. Statura: quae stare & erigeretur uel cōstatura. COMNIBO. Vana mouet. pro exordio posuit hūc uersum. Creditis uos massilienses uerbis uris disua dere: ne facia quod iā animo p̄posui: in hoc uerū cōsistit pprietas proemii: beniuolentiā captar a perlo na aduersariorū in contēptionē adducit graios: arguens eorū leuitatem. Quauis hesperii refellit qd dixerant satis esse inferre bellū hispanis q̄ oppugnare massilia. dicit cesari si de duobus alterū eligendū esset uerū fateor satis fore bellū hispanū conficere omīssa oppugnatione massilia. sed si utrunq; possum efficere satis eē existimo. Vacat. idest uacū est nobis tempus & spaciū delere uos. In hesperii axē. in hispaniā quae est in occidente. Gaudete cohortes. arguit ab utili. dicit utile est oppugnare massiliam cōmilitones. ne uires uestrae ocio. languescāt quia excitabant uires i oppugnatione massilia. Fatorū munere. idest dii ita dii uoluerūt & istar mūeris diuini hoc eē debet. uidelicet ut oppugnetis hāc urbē. Vetus exornat hāc argumētationē a simili quēadmodū inquit uentus quā perflat habe uires non uidet. quia omnia sibi patent. sed si obtiterit aliquid. uehemētior efficitur. sic & uobis si patefacta essent oia uires de fierēt. sed si qd obtiterit exaugebunt uires urae. Dele siluā. cauis genitui. Roboro: arbores. Occur

Vana mouet graios nostri fiducia cursus: Quauis hesperii mundi pperemus ad axē Massilia delere uocat: gaudete cohortes Obuia praebentur fatorum munere bella: Vetus ut amittit uires: nisi robora densa Occurrant sylua spacio diffusus inani Vtq; perit magn⁹ nullis obstātibus ignis: Sic hostes mihi deē nocet: dānūq; putā? Armorū: nisi qui uinci potuere rebellent. Sed si solus eam dimissis degener armis Tūc mihi tecta patēt. iā non excludere tm̄ Inclusisse uolunt: at enim contagia belli Dirā fugant: dabitur pœnas p pace petita. Et nihil esse meo discetis tutius auo: Quā duce me bellū. sic postq̄ fat⁹ ad urbē Haud trepidā uerit iter tūc mēa clausa Cōspicit. & densa iuuenum uallata corona Haud pcula muris tumul⁹ surgētis i altū Telluris: paruum diffuso uertice campū Explicat: hac patiēs logo munimine cingit Vīla duci rupes: tutisq; aptissima castris. Proxima ps urbis: celsam cōsurgit in arcē Partumulo. medijsq; sedēt cōualibus: arua

Brutus classi cae. pre ficitur Trebonius Massiliam oppugnat

rant: resistat. Inani spaciō: uacub: q̄a oīa patent nihil resistit: id uentus languidiōr efficit. Armōz mi litū. Nisi uinci. p. r. idest nisi uobis aduersarii sint & rebelles q̄ tm̄ a uobis uinci possint. Sed si solus eā nunc refellit illā partē quā dixerāt massilienses: q̄ parati essent exercitu dimisso Caesarē suscipies dicit enī hoc illos nō quasi gratos. sed quasi p̄ditores obtulisse. q̄ ipsum sine exercitu excipere uellēt ut i ciuiū illū perdant: Si solus eā. idest si ego solus ire uolucro: sine exercitu omnia mihi parebūt. Degener: ignauus. Dimissis armis: ut inermis igrediar urbē. Iā nō excludere tantūq; nō solū uolūt me excludere: sed etiam includere. Inclusisse. p̄ includere. At cū dicit se uelle facere hoc ne polluant sanguine belloz ciuiliū Pro pace petita: quā utriusq; cām pacis esse uolebat: quod q̄ honestū erat negare nō poterat Cesar: sed inutile dicit esse. Ad cū: quā dicit se nolle pollui sanguine ciuili: sed pro pace uobis bellū dabo: itaq; p̄ batū faciā ut itelligatis nihil tutius esse q̄ bellū me duce. Fugata se. Cōtagia dira belli: p contagione diri belli. Et nihil: q̄ illi hōestū dicit: cesar illis parū turū & utile eē demōstrat. Aeuo: atate mea. dū ego sum uiuus. Duce me. i. cesare. i. cui⁹ belli dux fuero: in eo bello q̄ uictoria parata erit Haud non timentē q̄ uenientē portas clausas obiecerit. Vallata: circumdata: quia in moenia iuuctus ascendit. & parata erat p̄ defensione p̄tē pugnarē. Haud pcul: nūc dicit qd fecerit cesar: postq̄ obstinate uidit massilienses in proposito p̄stere: ne cū exercitu urbē ingrederet circūspexit diligētē sitū urbis: & tumulum uidi t̄ aequalē altitudine muris: & ubi castra poni posent: & ut ipsum cōiūgeret: quā parte aqua erat: ubi exercitiū aquarū copia ueri posset statuit cū collē occupare: & illū fossa ualloz circumdare. Procul a muris. i. circa muros. Vertice: quā in summo uertice est planities. Paruū cāpū. p̄ planitiē p̄ qualitate tumuli. Patiēs apta. Longo mu. i. circūdari lōgo uallo. Trifida castris. q̄ in colle castra posita ab omni hostiū ipetu tūta eēt. Proxia pars ur. q̄ ex opposito erat tumulo & p̄pinq; arcē habebat. Par tumulo: quā altitudine moenia urbis ubi arx fuit: erat aequa tumulo. Par altitudine aq̄lis. Medis cō. nā iter urbē & tumulū media cōualis erat plana: cōualis dicit quā iter altitudines media ē posita uallis uero dicitur respectu altioris loci. Sed etiā iacent. Medis. scilicet inter collē urbis & tumulum a castra captum.

Tunc res inenso placuit statuta labore Aggere diuersos uasto cōmittere colles. Sed pri⁹ ut totā q̄ terra cingit urbē (Itris clauderet: a summis p̄duxit ad aquora castris) Logū cesar opus: fonsq; & pabula cāpi Amplexus fossa: densas tollentia pinnas Cespitib⁹: crudaq; extruxit brachia terra. Iā satis hoc graia memorādū cōtigūt urbi Aeternūq; decus: qd non impulsā nec ipso Strata metu tenuit flagrātis i omnia belli Praecipitē cursum: raptis a caesare cunctis Vincit una mora: q̄tū est qd fata tenent Q uodq; uirū toti p̄perās iponere mūdo Hos p̄dit fortuna dies: tunc omnia late Procūbūt nēora: & spoliant robore syluaz Vt cū terra leuis mediā uirgulaq; molē

SVLPI. Cōmittere: cōiungere. Diuersos: urbis & castrorū. Agere: congrege terrae & fascibus uiminum. Prius: placuit. Ut clauderet urbē: ut occluderet omnē aditū p̄ terrā hinc & illinc: nā aggere & fossam duxit a castris ad maria. Pabula: pasqua. Brachia: aggeres. Cespitib⁹: glebis terrae cū herba. Cruda: dura. Tolia lentia pinnas: erigentia turriculas & propugnacula in finititudinem pinnarum muri. Iam satis: non parua lau de inq; asecuti sunt massilienses quod soli ausi sunt resistere cesari. Memorandū: memorari dignū. Cursū belli: impetū caesaris. Cunctis raptis: caeteris uribus statim occupatis. Vna sola. Mora: longa oppugnatione. Quantum: magnum profecto. Tenent retinentur successus caesaris. Properans: imponere mundo festinans praeficere caesarem. perdit in casum conerit. Nemora consistat: arbores amenitatis causa. Robore arboribus ut earum trabibus & materia hinc & illinc aggeris latera firmarent: media autem replebat ex fascibus uirgultorum & terra. Virgula: uimina rami arborum & fructices. Molem: congreiem rerum. COMNIBO. Tunc res: quantū operis suscipiebat ab imperatore romano. quod etiam susceptū iperfici declarat: placuit igitur cesari aggerem ducere a tumulo: ubi castra posuerat ad alium tumulum ubi posita erat arx ut bis: ut urbs facile expugnari posset. Placuit: cesari. Diuersos: co. i. urbis & castrorū. Cōmittere: cōiūgere. Statuta: cōstatura. Sed pri. sed ea parte qua urbs i plano sita erat. uallis lata fuit arx i colle erat posita. ergo anteq̄ aggerē cū arce cōiungeret Cesar statuit munitiones oppōere ne qs egredi posset & ut aq̄ includeret unū oīs exercitus aquari posset. Terra cigit. i. a plano colle uero nō. A summis castris ab altitidine tumulū. i. quo castra erāt. Prius. i. anteq̄ collē castrorū & urbis cōiūgeret. Amplex⁹ fossa. quā duo brachia terrae i uertice collis de duxit ut clauderet urbē. & aequat ut ire possent milites. Cespitib⁹: cruda terra. expositio est unū alterius cespis dicit pars terrae cū uiridi herba auulsa. Extruxit. incumula uit. Tollentia erigētia. Pinna idest propugnacula adificauit a gbus milites moenia urbs oppugnant. Iā satis hoc. nō potuit nō honorificū & gloriosum eē. Manifestis: q̄ potuerit ipetū caesaris retinere. Iā satis est si nihil aliud fecissent. Cursū belli caesaris. Strata metu iudicta metu. quo caeteri uires in ducebant. Flagrātis in oia. Cunctis uribus. Vna. i. urbs massilia uincit mora. Quantum ē. i. q̄ntū est gloriosum. q. d. q̄ magnū & mirū. Quod fata tenent tardant fortuna enim quae caesarem dominum terrarū orbis facere uolebat potuit retardari. Perdit dies scilicet i oppugnāda. Massilia. Tunc oia late adstruēdos & ad circūuallandā urbem oēs siluaz ceduntur. Robore idest arboribus hoc faciebat ne rue ret agger. Arctet ut conūgat. Leuis terra quā quum primum terra defodit leuior est sed euulsa deide

Conualis Vallis

Nemora

Virgultum

Cespes